

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**PARTNER VE İLİŞKİ OBSESYONLARI İLE EVLİLİKTE
YÜKLEMELERİN EVLİLİK UYUMUYLA İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR CEYHAN

PSİKOLOJİ ANABİLİMDALI

ANKARA, 2022

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**PARTNER VE İLİŞKİ OBSESYONLARI İLE EVLİLİKTE
YÜKLEMELERİN EVLİLİK UYUMUYLA İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR CEYHAN

PSİKOLOJİ ANABİLİMDALI

Dr. Öğr. Üyesi Emine İNAN

ANKARA, 2022

ONAY SAYFASI

Uğur CEYHAN tarafından hazırlanan “**Partner ve İlişki Obsesyonları ile Evlilikte Yüklemelerin Evlilik Uyumuyla İlişkinin İncelenmesi**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı’nda Doktora/Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi	Kurumu	İmza
Dr. Öğt. Üyesi Emine İNAN	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Kabul ☒ Red ☐		
Doç. Dr. Hüdayar CİHAN	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Kabul ☒ Red ☐		
Dr. Öğt. Üyesi Burçin AKIN SARI	Başkent Üniversitesi	
Kabul ☒ Red ☐		

Tez Savunma Tarihi: 12.05.2022

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez içerisindeki tüm bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmada orjinal olmayan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu Kabul ediyorum.

Adı Soyadı: Uğur CEYHAN

İmza:

Aileme

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama sürecinde sabrıyla, desteğiyle ve tüm yardımlarıyla bu sürecin kolaylaşmaşmasına olanak sağlayan değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Emine İnan'a çok teşekkür ederim. Tezimin değerlendirme aşamasında yer alan jüri üyelerim Doç. Dr. Hüdayar Cihan ve Dr. Öğretim Üyesi Burçin Akın Sarı'ya değerli katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde yanımda olan ve teknik konularında desteğini benden esirgemeyen Aysun Uzun'a çok teşekkür ederim.

Psikoloji dünyasına adım atığım günden beri mesleğin etik ilkelerine bağlılığın canlı örneği olan, bir ışık gibi her daim yolumu aydınlatan ve hiçbir zaman desteğini benden esirgemeyen değerli hocam, üstadım Prof. Dr. Cem Şafak ÇUKUR'a bana kattığı her şey için sonsuz teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan ve bazen yaptıklarımı anlamasalar bile bana güvenerek bana destek olan aileme çok teşekkür ederim.

ÖZET

Partner Ve İlişki Obsesyonları İle Evlilikte Yüklemelerin Evlilik Uyumuyla İlişkisinin İncelenmesi

Ceyhan, Uğur

Yüksek Lisans, Psikoloji Bölümü

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Emine İNAN

Şubat 2022, 82 Sayfa

Bu çalışma, bireylerin ilişkilerine karşı obsesyon ve kompulsiyonları, partnerlerine karşı obsesyon ve kompulsiyonları, nedensellik yüklemeleri ve sorumluluk yüklemelerinin evlilik uyumu ile ilişkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya yaşları 23 ile 61 arasında değişen 182 kadın, 129 erkek toplam 311 evli kişi katılmıştır. Katılımcılardan bilgi toplamak amacıyla demografik bilgi formu, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ), Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirtiler Ölçeği (PİOKBÖ), İlişki Yükleme Ölçeği (İYÖ) ve Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır. Elde edilen bilgiler kullanılarak ANOVA, MANOVA, Pearson Korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Yapılan çalışma ışığında, değişkenler arasında yüksek oranda anlamlı ilişki bulunmuştur. Romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, nedensellik yüklemeleri ve sorumluluk yüklemelerinin evlilik uyumunu negatif yönlü yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bilgiler ilgili literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: ilişki içerikli obsesif kompulsif bozukluk, evlilikte yüklemeler, evlilik uyumu

ABSTRACT

An Investigation of the Relationship between Partnet and Relationship Obsessions and Attributions in Marriage, and Marital Adjustment

Ceyhan, Uğur

M.A., Department of Psychology

Supervisor: Asst. Prof. Emine İNAN

February 2022, 82 pages

This study was carried out to examine the relationship between individuals' obsessions and compulsions towards their relationships, their obsessions and compulsions towards their partners, causality and responsibility attributions, and marital adjustment. A total of 311 married-people, 182 women and 129 men, aged between 23 and 61 participated in the study. Demographic information form, The Relationship Obsessive-Compulsive Inventory (ROCI), The Partner-Related Obsessive-Compulsive Symptom Inventory (PIOCSI), Relationship Attribution Scale (RAS) and Marriage Adjustment Scale (MAS) were used to collect data from the participants. ANOVA, MANOVA, Pearson Correlation and regression analysis were conducted to the collected data. The results showed that there is a significant relationship between the variables. It was concluded that romantic relationship obsessions and compulsions, partner-oriented obsessions and compulsions, causality and responsibility attributions predicted marital adjustment negatively. The results were presented and discussed according to the literature.

Keywords: relationship-related obsessive-compulsive disorder, marriage attributions, marital adjustment

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	v
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ	1
BÖLÜM II.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Evlilik Uyumuna	5
2.1.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler	7
2.2. Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB).....	10
2.2.1. Romantik İlişki İçerikli Obsesif Kompulsif Bozukluklar	12
2.2.1.1. Romantik İlişki İçerikli Obsesyon ve Kompulsiyonların Özellikleri.....	14
2.2.2. OKB ve Evlilik Uyumuna Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	15
2.2.3. Romantik İlişki İçerikli OKB ve Evlilik Uyumuna	16
2.3. Yükleme Kuramı	17
2.3.1. Heider Yükleme Kuramı	18
2.3.2. Jones ve Davis Uyuşan Çıkarımlar Teorisi	19
2.3.3. Kelley Küp Kuramı	19
2.3.4. Evlilikte Yüklemeleler	20
2.3.5. Evlilikte Yüklemeleler ile Evlilik Uyumuna	21
2.4. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri	23
BÖLÜM III	26
3. YÖNTEM	26
3.1. Örneklem.....	26
3.2. Veri Toplama Araçları	29
3.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	29
3.2.2. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ)	29
3.2.3. Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ).....	30
3.2.4. İlişki Yükleme Ölçeği (İYÖ)	30
3.2.5. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)	31

3.3. İşlem.....	31
3.4. Verilerin Analizi.....	31
BÖLÜM IV.....	33
4. BULGULAR.....	33
4.1. Değişkenlerin Ortalama, Standart Sapma ve Puan Aralıkları	33
4.2. Değişkenler Arası Korelasyon	34
4.3. Cinsiyete Göre MANOVA Bulguları.....	38
4.4. ANOVA Bulguları	40
4.5. Evlilik Uyumuna Yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	40
BÖLÜM V	42
5. TARTIŞMA	42
5.1. Cinsiyet Bağlamında Bulguların Değerlendirilmesi	42
5.2 Diğer Demografik Değişkenlere Ait Bulgularının Değerlendirilmesi	43
5.3. Obsesyonlara ve Yüklemelemlere Ait Bulgularının Değerlendirilmesi	45
BÖLÜM VI.....	48
6. KLİNİK UYGULAMAYA KATKILARI, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
6.1. Klinik Uygulamaya Katkıları	48
6.2. Sonuç	48
6.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler	49
BÖLÜM VII.....	50
7. KAYNAKÇA.....	50
BÖLÜM VIII	61
8. EKLER	61
EK-1. Demografik Bilgi Formu	61
EK-2. Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği	63
EK-3. Evlilik Uyum Ölçeği.....	64
EK-4. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyon Ölçeği	66
EK-5. İlişki Yükleme Ölçeği.....	67

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Katılımcıların Demografik Özellikleri</i>	28
Tablo 2. <i>Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Puan Aralıkları</i>	34
Tablo 3. <i>Değişkenler Arası Korelasyon 1</i>	37
Tablo 4. <i>Değişkenler Arası Korelasyon 2</i>	38
Tablo 5. <i>MANOVA Tablosu</i>	39
Tablo 6. <i>MANOVA'ya ait Ortalama ve Standart Sapma</i>	40
Tablo 7. <i>Evlilik Uyumuna Yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Skorları</i>	41

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

İnsanlığın Dünya üzerindeki yolculuğunun binlerce yıl öncesine dayandığı düşünülmektedir. Bu uzun yolculukta insanlık ve onun oluşturduğu toplum yapısı değişim ve dönüşümlere uğrayarak günümüze kadar gelmiştir. Toplum her dönem farklı değerler etrafında şekillenmek ile birlikte aile kurumu her zaman önemini koruyarak günümüze kadar gelmiştir. Aile kurumunun bu denli değerli olması ailenin oluşmasında katalizör görevi gören evliliğin de toplumda önemli bir yer edinmesine ve günümüze kadar gelen binlerce çalışmayla araştırılmasına yol açmıştır. Evlilik ile ilgili tanımlamalara bakıldığında birçok araştırmacı tarafından evliliğin farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Güvenç (1984) yapmış olduğu tanımlamasında evliliği; toplum tarafından şekillendirilmiş normlara uygun biçimde bir bağ kurulması ve cinselliğin yaşanılması olarak ifade etmektedir. Glenn (1991) ise evliliği, bireylerinin gelişiminde büyük pay sahibi olan ve kişinin mutlu olmasına katkı sağlayan bir birim olarak tanımlar. Zaman içerisinde farklı boyutlarda ele alınsa da günümüz dünyasında evlilik, bireylerin özgürce hayat arkadaşını seçebildiği, romantik ilişki ve cinsellik konularında eşitlik gibi özellikleriyle tanımlanmaktadır (Tutarel-Kışlak, 1999). Evrensel bir değer olarak tüm toplumlar tarafından kabul gören evliliğin, bireyin hayatı boyunca sahip olabileceği en önemli kişilerarası ilişki olduğu düşünülmektedir (Gottman, 1993).

En yalın haliyle bir medeni hukuk sözleşmesi olan evliliğin (Yenisey, 2009) birçok işlevi bulunmaktadır. Kahveci (2016) evliliğin en temel işlevini eşlerin birbirlerinin ihtiyaçlarına karşılık vermeleri ve ortak yaşam deneyimleri edinmeleri olarak ifade ederken Gülerce (1996) bireylerin biyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının karşılanması olarak tanımlamıştır. Özgüven (2001) daha geniş bir tanımlama yaparak evliliğin temel işlevlerini; toplumsal bir konuma erişmek, cinsel doyum sağlamak, ekonomik ihtiyaçları gidermek, çocuk sahibi olmak, boş zaman etkinliklerini planlamak, sevgi ortamı oluşturmak ve aile üyelerini korumak şeklinde özetlemiştir.

Evlilik birliği içerisinde sevgi, saygı, güven, kişisel bütünlük ve hakkaniyet duygusu gibi değerler ön planda olması gereken temel değerlerdir (Cceloğu, 2003). Toplumsal yapı incelendiğinde istisnalar haricinde toplumdaki bireylerin büyük çoğunluğunun evlendiği görülmektedir. Bu kadar insan neden evlenir? Bu soruyu Kephart (1966) da sormuş ve cinsel gereksinimlerin giderilmesi ve soyun devamının yanında; evliliğin en önemli nedeni olan kişiyi evliliğe götüren aşk ve bu aşkın evlilik birliği içerisinde zamanla azalması ile yerini bıraktığı arkadaşlık, evlilik aracılığıyla güvence altına alınmaya çalışılan ekonomik sebepler ve de artık toplumsal bir statü kazanmamıza olanak sağlayan toplumsal beklentiler olarak 4 başlık altında toplamıştır. Yapılmış evlilik tanımları incelendiğinde evlilik kurumunun psikolojik (sevme, sevilme, güven duygularının paylaşılması), biyolojik (neslin devamını sağlama ve cinsellik), toplumsal/sosyal (evlilik birliği içerisinde topluma uygun bir yaşam tarzına sahip olmak ve bunun sonucunda toplumun saygısını kazanmak) işlevleri bulunmaktadır (zgven, 2012).

Evlilik temelde mutlu olmak, doyum sağlamak gibi olumlu duyguların karşılanmasına olanak sağlarken bazen kendisi mutsuzluğun ana kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlilikte mutluluk üzerine yapılan çalışmalara göre mutsuz bir evliliği devam ettirmek yaşam doyumunu, benlik saygısı ve genel sağlık üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır (Hawkins, 2005). Bu konuyla ilgili olarak Gottman evli olmayan bireylerin evli olan bireylere göre daha sağlıklı ve daha mutlu bir yaşama sahip olduğunu ifade etmektedir (Gottman, 1994).

Tarihsel süreç içerisinde evlilikle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında bu konudaki ilk araştırma Termen ve arkadaşları tarafından 1938 yılında yapılmıştır ve bazı çiftlerin mutlu olurken bazı çiftlerin mutsuz olmasının nedenlerine odaklanmıştır (akt. Gottman ve Notarius, 2002). Bu soru o günden bugüne kadar farklı araştırmalara konu olmuş ve günümüzde de halen en temel çalışma konuları arasında yer almaktadır. Evlilikle ilgili ana sorunun varlığını günümüze kadar devam ettirmesiyle birlikte evlilikle ilgili çalışmalarda dönemsel olarak farklı konulara ağrılık verildiği görülmektedir. 1960'lı yıllarda yapılan çalışmalar genellikle evlilik kalitesi ve evlilik mutluluğu ile demografik değişkenler, kişilik özellikleri ve sosyal değişkenler arasındaki ilişkiye odaklanırken 70'li yıllarda evlilikle ilgili çalışmalar evlilik uyumu ve evlilik doyumunu üzerine odaklanmaktadır (Spanier ve Lewis, 1980). 80'li yıllarla birlikte evlilik ile ilgili çalışmalar evlilikte istikrar,

evlilikte yüklemeler, ilişki inançları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Fincham ve Bradbury, 1990). Biliş ve yüklemeler üzerine yapılan bu çalışmalar 90'lı yıllardan sonrada devam etmiştir. Evlilikte yüklemeler üzerine yapılan çalışmalar daha çok yüklemelerin evlilik doyumu ve evlilik olayları üzerine etkisine odaklanırken biliş ile ilgili çalışmalar daha çok problem çözme becerileri, ilişkiye yönelik inançlar ve evlilik doyumu ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır (Bradbury ve ark., 2000). Alanyazın incelendiğinde evlilik uyumu ve evlilik doyumunu açıklamaya yönelik 12 farklı tanımlama bulunmakla birlikte iki kavramın birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir (Curun, 2006). Bu çalışmada iki kavram evlilik uyumu kapsamında ele alınmaktadır.

Başarısız evliliklerin nedenleriyle ilgili olarak yapılan çalışmalar da evliliğe yönelik inançların ve işlevsel olmayan düşüncelerin evlilik doyumu ve evlilik uyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Sharp ve Ganong, 2000). Evlilikte bilişin etkisini çalışan ilk kişilerden olan Ellis evlilikte sorunların artması ve ilişkinin bozulmasının altında yatan temel sebebin kişinin kendisine, çevresine ve evliliğine dair gerçekçi olmayan akıldışı inanç ve beklentilerinin olduğunu öne sürmüştür (Ellis, 1962). Bilişsel-davranış temelli bir bakış açısıyla yapılan evlilik çalışmalarında seçici dikkat, otomatik düşünceler, yüklemeler, sayılıtlar gibi konulara ağırlık verildiği görülmektedir (Pretzer ve ark., 1991; Ülker, 2011). Evlilikte yüklemeler ile ilgili yapılan araştırmalarda evliliklerinde yaşanan sorunun düşük olduğunu düşünen katılımcılar eşlerinin olumsuz davranışlarını geçici, olumlu davranışlarını kalıcı olarak değerlendirirken evlilikte sorunlarının yüksek olduğunu düşünen çiftlerde durum tam tersi olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu durum olumsuz özelliklerin kalıcı olduğuna dair inançları olan eşlerin sorunları çözmek ve işbirliği noktasında katılım göstermemelerine yol açmaktadır (Fincham ve ark., 1997). Eşlerin evliliklerine kendileriyle birlikte getirdikleri ilişkilerine dair beklenti ve inançların, bireylerin düşüncelerini, duygularını, davranışlarını, doyum ve uyumlarını etkilediği düşünülmektedir (Sullivan ve Schwebel, 1995).

İlgili alanyazın göz önüne alındığında evlilik ile ilgili çalışmalar uzun yıllardır devam etmektedir. Evlilikle ilgili çalışmaların ana noktasında evlilik doyumu, evlilik uyumu, yüklemeler, biliş, evlilik mutluluğu yer almaktadır. Bu konuda yapılan sayısız çalışmayla birlikte evlilik doyumunu açıklamaya yönelik farklı modeller geliştirilmiştir. Doron ve arkadaşları tarafından Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) çalışmalarına yeni bir

boyut kazandırılarak romantik ilişkiye ve partnere yönelik obsesyonların ve kompulsiyonların OKB'nin bir alt türü olduğu öne sürülmüştür (Doron ve ark., 2012). Bu yeni alt tür ışığında bugüne kadar bilişle ilgili yapılan çalışmalar da göz önüne alınarak romantik ilişki odaklı ve partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ile evlilikte yüklemelerin evlilik uyumuyla ilişkisi bu çalışma kapsamında incelenmiştir.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Evlilik Uyumu

İnsan hayatındaki en önemli olaylardan biri olan evlilik aynı zamanda bireylerin yaşam kalitesiyle de doğrudan ilişkilidir (Hünler ve Gençöz, 2003). Evlilik ilişkisi, iki insanın birleşmesi şeklinde ifade edilir. Bu birleşme farklı iki insanın evlilik kurumu içerisinde inançlarının, kültürlerinin, dünya görüşlerinin, beklenti ve düşüncelerinin de birleşmesini kapsamaktadır (Günay, 2000). Çiftlerin evlilikteki gelişimsel görevleri, evlilik yaşam döngüsü başlığı olarak tanımlanmakta ve bu döngüde bağlılık, ilgi, iletişim, çatışma ve uzlaşma ile anlaşma görevleri şeklinde beş başlık altında çiftlerin eş olabilmeye ilişkin görevleri yer almaktadır (Nicholas, 2005). Bağlılık başlığı altında eşlerin ilişkiye yönelik olan değer ve ilişkileri sürdürme konusundaki niyeti, çabaları ifade edilirken ilgi başlığı altında bağlanma, sevgiyi yansıtırma, ilgi ve özen gösterme konuları yer almaktadır. İletişim boyutunda ise eşlerin sözlü iletişim araçları dışında kalan semboller, mimikler, ifadeler gibi sözsüz iletişim konusunda ortak anlamlar çıkarabilmeleri olarak ifade edilir. İlişkinin durağan olmaktan ziyade aktif ve sürekli bir birliktelik olduğu göz önüne alındığında sorunlar çıkması kaçınılmazdır. Çiftlerin bu süreçte yapması gereken sorunlarına yönelik etkili çatışma çözme ve uzlaşma sağlama yöntemlerini geliştirmektir. Son başlıkta yer alan anlaşma ise çiftlerin kendi kök ailelerinden uzaklaşarak eşleriyle birlikte çift kimliği kazanmaları, birbirlerinin gereksinimlerini ve beklentilerini keşfederek karşılıklı uyumlu, doyuma ulaşan cinsel ve duygusal bir ilişki meydana getirebilmeleridir (Nicholas, 2005).

Evlilikte uyum farklı araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir. Bu araştırmalar ortak paydada evlilikte mutluluk, başarı, tatmin ve kalite gibi değerleri aynı kabul ederek benzer ölçütlerle değerlendirmiş ve tanımlamıştır. Evlilikte uyum; bilgi, beklenti, arzular doğrultusunda mutlu olmak ve ortak amaca ulaşabilmek için birbirinden farklı olan iki insanın ortak paydada birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanmaktadır (Şener ve Terzioğlu, 2002). Evlilik uyumu, bireylerin evlilik ilişkisi içerisinde elde ettikleri tatmin

ve mutluluk duygusu olarak da ifade edilmektedir. Amato ve Mariot'a (2007) göre ise evlilikte uyum bireylerin gereksinimleri, beklentileri ve evliliğin gerekliliklerinin yerine getirilmesi şeklinde meydana gelen bir kombinasyondur.

Locke (1968) tarafından evlilik uyumu, eşlerin farklılıklarını özümledikleri; anlaşmazlıklardan uzak durdukları ve meydana gelen problemlerin eşlerin her ikisini de memnun edecek şekilde çözümledikleri, eşlerin birbirlerine ve evliliğin tamamına uyum sağlayacak şekilde mutlu oldukları bir adaptasyon olarak ifade edilmektedir. Uyum belirli bir zaman diliminde verilen stabil bir karar olmaktan ziyade zamanla birlikte dalgalanmalar gösteren bir yapıdadır (Bradbury ve ark., 2000). Evlilik uyumuyla ilgili farklı düşünceler ve tanımlar bulunmakla birlikte evlilik ilişkisini ve aileyi ilgilendiren konularda ortak karar verebilen, sorunları sağlıklı bir şekilde çözüme kavuşturmaya çalışan çiftlerin evliliklerinin uyumlu olduğu düşünülmektedir (Yılmaz, 2001).

Evlilikte uyumun çeşitli alt boyutlardan meydana geldiğini ifade eden Özügurlu (1990) kişiler arası ilişki kurmada, ruhsal yaşantıda, sosyal yaşantıda, eşlerin karşılıklı tutum ve davranışlarında, birbirlerini tamamlamada ve bütünleşmede, cinsel yaşamda uyumu kapsayan bütüncül bir uyum kavramı kullanmaktadır. Johnson ve arkadaşları (1986) yapmış oldukları çalışmada doğrulayıcı faktör analizine dayalı olarak eşler arasındaki uyumun mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi şeklinde beş ayrı bölümden meydana geldiğini öne sürmüşlerdir. Mutluluk ve etkileşim bir boyut altında anlaşmazlık, problemler ve boşanma eğiliminin ikinci boyut altında yer aldığı iki boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır (Johnson ve ark., 1986).

Bradbury ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada evlilik uyumu ile ilgili çalışmaların 1990'lı yıllardan sonra karşılıklı etkileşim, evliliği etkileyen davranış kalıpları, duygulanım ve sosyal destek ve bilişsel süreçlerden meydana gelen kişilerarası süreçler; çovuklar, bireylerin kişisel özellikleri, bağlanma örüntüleri, psikolojik bozukluklar, stresli yaşam olayları ve yaşamın olağan akışındaki geçişlerden oluşan mikro bağlam ile ekonomik faktörler, kültür toplumsal olaylar, din gibi etkenlerin olduğu makro bağlam şeklinde üç konuda ağırlık kazandığını belirtmiştir. (Bradbury ve ark., 2000). Bir sonraki bölümde, bu çalışmanın da amacına uygun olarak, alayazında yer alan evlilik uyumunu etkileyen faktörlerin ele alındığı çalışmalara yer verilecektir.

2.1.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik ilişkisi içerisinde eşler arasında probleme yol açan bireysel farklılıklar, eşler arasında çatışma ve kaygı, çiftin birlikteliği ve doyumu ile evliliğin işlevselliği önemli olabilecek konulardaki iş birliği evliliğin uyumunu etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Spainer, 1980). Ünlü'ye (1993) göre ise evlilik uyumunu etkileyen en önemli etmenler çiftin birbirini tanıması, uzlaşabilmesi ve gereksinimlerini gidermesidir.

Halford ve arkadaşları (1997) ise evlilik uyumunu etkileyen dört temel özelliğin varlığından söz etmektedir. İlk olarak çiftlerin birlikte daha çok vakit geçirdikleri, birlikte yaptıkları etkinliklerin fazla olduğu, ilişkilerine daha olumlu yaklaştıkları ve evlilik uyumunun yükselmesine olanak sağlayan olumlu etkileşimlerdir. Evliliklerde problemler var olmakla birlikte bunlara yönelik etkili ve başarılı bir problem çözme becerisi ikinci özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Üçüncü özellik olarak, evliliklerine ve eşlerine karşı olumlu bakış açısına sahip olmak evlilik uyumunu yükseltmektedir. Son özellik olarak da karşımıza bireylerin zaman içerisinde eşlerine ve ilişkilerine karşı geliştirmiş oldukları inanç ve algıları bünyesinde barındıran ilişkiye yönelik şemaları karşımıza çıkmaktadır. Olumsuz şemaların varlığı evlilik uyumunun azalmasına yol açmaktadır (Halford ve ark., 1997).

Yapılan çalışmalar göz önüne alındığında evlilik uyumuyla ilgili olarak; sevgi ve duygusal bağlılık, iletişim tarzları, problem çözme becerileri, ortak etkinliklere katılım, cinsel yaşam, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerin örtüşüp örtüşmemesi, mülkiyet konusundaki anlaşmazlıklar, çocuklarla ilgili konulardaki anlaşmazlıklar ve kök ailede sahip olunan soruların evliliğe taşımak gibi etkenler evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerinde etkilidir (Bradbury ve ark., 2000).

Evlilik uyumunu etkileyen önemli faktörlerden biri de demografik değişkenlerdir. Bernard (1972) cinsiyet konusunda erkeklerin evlilik ilişkisiyle birlikte hayatlarında daha fazla değişiklik olacağı ve daha fazla avantaj sağlayacağını bu nedenle de erkeklerin evlilik doyumunun daha yüksek olacağını ileri sürmüştür. Fowas'ın 7261 evli çift ile yaptığı derinlemesine çalışma sonucunda erkeklerin evlilik doyumunun kadınlardan yüksek olduğu bulunmuştur (Fowars, 1991). Jackson ve arkadaşları tarafından yapılan ve klinik ve

normal grupları kapsayan bir meta analiz çalışmasında evlilik doyumunun kadınlara göre erkeklerde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Jackson ve ark., 2014). Şener ve Terzioğlu (2002) tarafından 413 evli çiftle yürütülen demografik değişkenler ile sosyo-ekonomik değişkenlerin evlilik uyumuna etkisi incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde erkeklerin evlilik uyumu puanlarının kadınlardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cihan Güngör (2007) doktora tez çalışmasında evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirmiştir. Söz konusu çalışmada 620 kadın ve 404 erkek olmak üzere 1024 evli birey yer almaktadır. Çalışmada erkeklerin evlilik doyumunun kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Cihan Güngör, 2007). Cinsiyet değişkeni açısından evlilik uyumunun farklılık göstermediği çalışmalarda alanyazında yer almaktadır. Çağ ve Yıldırım'ın (2013) 363 erkek ve 448 kadın toplam 811 kişi üzerinde yapmış oldukları çalışmada evlilik doyumunun cinsiyet açısından farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başat (2004) 200 evli çift ile yürütmüş olduğu çalışmasında evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada cinsiyet değişkeni açısından evlilik doyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Evlilik uyumu açısından önemli olan bir diğer demografik değişken yaştır. Şener ve Terzioğlu (2002) yapmış oldukları çalışmalarında evlenme yaşının yükselmesiyle birlikte evlilik uyumunun arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Çakmak-Tolon (2015) ve Özaydınlık (2014) yapmış oldukları çalışmalarda evlilik uyumu ile yaş arasında negative yönlü anlamlı ilişki elde etmişlerdir. Yaş ve evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkinin olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Cihan Güngör (2007) yapmış olduğu çalışmada yaş ve evlilik uyumu arasında anlamlı sonuçlara ulaşamamıştır. Benzer şekilde Hamamcı (2005) ve Turanlı (2010) da çalışmalarında yaş ve evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki elde edememişlerdir. Yaş ve evlilik uyumu arasında yukarıda da yer aldığı üzere alanyazında farklı sonuçlar yer almaktadır.

Evlilik süresiyle ilgili alanyazında farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Evlilik uyumunun zamanla arttığı görüşünü destekleyenlerle birlikte bazı araştırmacılara göre başlangıçta azalıp zamanla arttığı yönündedir (Rogers ve Amato, 2000). Evlilik doyumu ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelendiğini 17 yıllık boylamsal bir çalışmada evlilik süresi arttıkça evlilik doyumunun azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Van Lanningham ve Johnson, 2001). Henry ve arkadaşlarının orta yaşlı ve yaşlı çiftlerle yapmış oldukları

çalışmada eşlerin birbirlerine karşı davranışları ve ortak bir görev anında sergiledikleri davranışlar gözlemciler tarafından kaydedilmiştir. Yaşlı çiftlerin eşlerinin davranışlarını olumsuz olarak algılamaları orta yaşlı çiftlere göre daha düşük bulunmuş ve yaşlı çiftlerin evlilik doyumunun orta yaşlı çiftlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Henry ve ark., 2007). Miller ve arkadaşları (2003) 13 yıl boyunca devam edip dört aşamalı gerçekleştirdikleri evlilik doyumu ve bireylerin duygularını dışa vurmaları arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmayı 168 yeni evli çiftle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında evliliğin ikinci on yılı içerisinde dışavurum özelliklerinin önem kazandığı ve eşine sevgi dolu davranışlar gösterebilme ile evlilik doyumu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Duygularını olumlu yönde dışavuran bireylerin eşlerini zihinlerinde daha olumlu idealize ettikleri ve eşlerinin davranışlarını daha olumlu algılama eğilimde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim durumu da diğer demografik değişkenler gibi evlilik uyumu açısından önemli bir konuma sahiptir. Şener ve Terzioğlu (2002) çalışmasında eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte evlilik uyumunun yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kodon Çetinkaya (2018) evlilik uyumunu açıklamaya yönelik model geliştirdiği çalışmasında öğrenim düzeyinin yükselmesiyle birlikte evlilik uyumunda anlamlı düzeyde artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çağ ve Yıldırım (2013) bu sonuçlardan farklı olarak evlilik uyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı ilişki elde edememişlerdir. Benzer şekilde Çınar (2008) da evlilik uyumu ve eğitim arasında anlamlı ilişkiye rastlayamamıştır.

Çocuk sahibi olmanın evlilik uyumu üzerine etkisinin incelendiği çalışmada hiç çocuğu olmayan veya tek çocuklu çiftlerin evlilik uyum puanları üç ve daha fazla çocuk sahibi olan çiftlere göre daha yüksek bulunmuştur (Aydınlı ve Tutarel-Kışlak, 2009). Kodon Çetinkaya (2018) çalışmasında evlilik uyumu ile çocuk sahibi olmak arasında negatif yönlü anlamlı ilişki elde etmiştir. Brehm de çalışmasında çocuğu olmayan çiftlerin evlilik doyumlarının çocuğu olanlara göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir (Brehm, 1991).

Sosyoekonomik durum da bireylerin yaşamlarını etkileyen önemli etmenlerden biridir. Gelir düzeyinin artmasıyla birlikte evlilik uyumu da anlamlı düzeyde artmaktadır (Kodon Çetinkaya, 2018; Şener ve Terzioğlu, 2002). Dökmen ve Tokgöz (2002) yapmış

oldukları çalışmada gelirin düşmesiyle birlikte evlilik uyumunun azaldığı sonucuna ulaşmışlardır.

2.2. Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB)

İlgili alanyazın incelendiğinde OKB ile ilgili ilk yazılı kaynaklar Esquirol tarafından 1838’de kaleme alınmış ve kavram 1925 yılında Scheiner tarafından tanımlanmıştır (akt., Carr, 1974). Esquirol, 1838 ve 1945 yılları arasında OKB’yi mantıklı saplantı olarak adlandırmış ve bireyin obsesyon ve kompülsiyonlarının akıldışı ve ego-distonik olduğunu ifade etmiştir (akt., Carr, 1974). Carl Frederich Westphal tarafından bireyin iradesi dışında meydana gelen düşünceler olarak nitelendirilen obsesyon 1900’lı yılların başında Pierre Janet tarafından fobilerle birlikte psikasteni altında ele alınmıştır (akt., Carr, 1974). Westphal ayrıca kompülsiyonların anksiyeteden bağımsız olduğunu, aralarında bir nedensellik ilişkisi olmadığını ve anksiyetenin ikincil bir faktör olduğunu ileri sürerken birçok yazar bu durumun aksini iddia ederek OKB ve anksiyete arasındaki ilişkinin yadsınamayacağını ifade etmiştir (akt., Carr, 1974).

OKB kendini yineleyen obsesyon ve kompulsiyonlarla senkronize bir bozukluktur (American Psychological Association [APA], 2013). Obsesyonlar zihinde istem dışı olarak aniden beliren, zihnin kendisi tarafından üretilen fakat bireyin kendi değer ve yargıları ile tutarsız (Ego-distonik) olması sebebiyle de spesifik bir sıkıntı ya da kaygıya yol açan yineleyici görüntü veya dürtüler şeklinde ifade edilmektedir (APA, 2013). Bu obsesyonların sebep olduğu kaygıyı azaltmak için bireyler, obsesyonları göz ardı etmeye, baskılamaya, ya da kompulsif ritüeller gibi düşünce ve davranışlarıyla nötralize etmeye çalışmaktadırlar (APA, 2013).

Kompulsiyonlar ise obsesyonlar sonucunda ortaya çıkan kaygıyı azaltmak veya meydana gelmesinden korkulan durumları önlemek amacıyla istemli bir şekilde yapılan tekrarlayıcı ve törensel ritüellerdir (APA, 2013). Kompulsif ritüelleri birey bilinçli bir şekilde yapıyor olsa da bunu yapmaya çok istekli değildir fakat bu ritüellere karşı çok az direnç gösterir ya da hiç göstermez.

OKB’de kompulsiyon kendi başına mantıklı bir eylem olmamakla birlikte kompulsiyonun amacı ortaya çıkacak zararı en aza indirmektir (Veale ve Robert, 2014). Bu yönüyle kompulsiyonlar alışveriş, kumar gibi doğrudan haz veren dürtüsel eylemlerden farklılaşmaktadır. OKB’li bireylerin büyük çoğunluğu obsesyonlar karşısında birden fazla kompulsif davranış sergileyebilmesine rağmen bazı davranışlar diğerlerine göre daha ağır basabilir ve bazen de belirli obsesif davranışa belirli kompulsif davranış eşlik eder (Veale ve Wilson, 2015).

OKB’li kişiler olması gerekenden daha fazla sorumluluk duygusu taşırlar ve bir tehlike meydana gelme ihtimali söz konusu olduğunda bu duruma daha fazla atıf yapma eğilimleri bulunmaktadır. Düşüncelerine çok fazla önem veren OKB’li bireyler kontrol etme gereksinimi duyarlar ve hayatlarında herhangi bir belirsizlik karşısında buna tahammül etme sınırları oldukça düşüktür. Ayrıca zihinlerinde meydana gelen düşüncelere bağlı olarak kendilerini daha fazla sorumlu hissetmeleri obsesyon geliştirmelerine neden olabilmektedir (Köroğlu, 2013).

Günlük hayatta birçok insan OKB’li bireylerin sahip olduğu düşünce ve dürtülere (ocağın açık kaldığı düşüncesi, birine zarar verme düşüncesi gibi) sahip olabilir. Bununla birlikte OKB’li bireyleri diğerlerinden ayıran en temel özellik bu düşünceleri göz ardı edemezler ve onlara anlam yüklerler. Kötü şeylerin meydana gelmesini engelleme gücüne sahip olduklarına inanan OKB’li bireyler bu olayların yaşanmasını engellemek için oldukça büyük çaba sarf ederler ve bu durum bireyin yaşamının bu düşünceler tarafından işgal edilmesine, sıkıntı verici bir hal almasına yol açar (Veale ve Wilson, 2015). OKB’li bireylerin obsesyon ve kompulsiyonları; bireyin yaşam kalitesinin azalmasına, ilişkilerinin zarar görmesine ve üretkenliğinin azalmasına yol açmaktadır (Foa ve Kozak, 1991).

Tarihsel süreç içerisinde OKB’nin değerlendirilmesi ve sınıflandırılması farklılık göstermiştir ve OKB; ilk yayınlanan DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) rehberinde Obsesif Kompulsif Tepki (APA, 1952), ikinci kitapta Obsesif Kompulsif Nevroz (APA, 1968), üçüncü kitapta Obsesif Kompulsif Bozukluk (APA, 1978) olarak adlandırılırken ,DSM IV-TR’de anksiyete bozuklukları (APA, 2000) kategorisinde yer almış son olarak yayınlanan DSM-V’ te ise Obsesif Kompulsif Bozukluk ve İlişkili Bozukluklar (APA, 2013) olarak ayrı bir kategoride sınıflandırılmaktadır.

OKB'nin temizleme, şüphe, simetri, cinsel-dini ve biriktirme gibi alt tipleri bulunmaktadır (Köroğlu, 2013). Doron ve arkadaşları (2012b) tarafından bu alt tiplerin dışında romantik ilişki içerikli obsesyonlar adıyla yeni bir alt tipin varlığı ileri sürülmüştür. Bu çalışma kapsamında romantik ilişki içerikli obsesyonlar ele alınacaktır.

2.2.1. Romantik İlişki İçerikli Obsesif Kompulsif Bozukluklar

Farklı semptom yansımalarının daha iyi anlaşılması OKB'de hatalı tanıların azalması ve etkili tedavi yöntemlerinin ortaya konulması açısından oldukça önemlidir (Clark ve Beck, 2010). Bununla birlikte kişilerarası ilişkilerin özellikle de romantik ilişkilerin bireylerin olumlu duygu durumuna sahip olması bakımından önemli olduğu düşüncesi her geçen gün daha fazla kabul görmektedir (Ryan ve Deci, 2001). Yapılan çalışmalarda bireylerin kendilerini tatmin eden romantik ilişkilere sahip olması olumlu olarak psikososyal işlevselliklerini etkilemekte ve yaşadığı olumsuz olaylar karşısında da bireyi korumaktadır (Lopez, 2009). Aksi bir durumun varlığında, bireyin yakın ilişkisinde gerekli tatmini alamadığı, romantik ilişkisinin birey üzerinde olumsuz bir etkiye sebep olduğu, psikolojik ve fizyolojik problemlere yol açtığı gözlemlenmiştir (Baumeister ve Leary, 1995).

OKB'li bireylerin romantik ilişkilerinde meydana gelen sorunlarla ilgili bulgular da dikkate alındığında son yıllarda yeni bir OKB semptom türü olarak düşünülen ilişki içerikli ve partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler araştırılmaya başlanmıştır (Doron ve ark., 2012a, 2012b). İlişkinin özellikle ilk dönemlerinde çelişen duyguların varlığı ve ilişkinin durumunu sorgulayan düşüncelerin bireylerin aklına gelmesi oldukça doğal kabul edilen bir durumdur (Brickman, 1987). Fakat bu düşünceler birey tarafından benliğe yabancı (ego-distonik) olarak algılandıkları zaman doğal sorgulamadan çıkarak romantik ilişki içerikli ve partner odaklı obsesyonların varlığından söz ettirmektedir (Doron ve ark., 2012a).

Romantik ilişkilerde kaygı hissetme ve şüphe duyma özellikle ilişkinin ilk dönemlerinde ya da ilişkideki bir çatışma sırasında yaşanması normal kabul edilen yaygın bir durumdur. Ancak romantik ilişki içerikli obsesif kompulsif belirtiler; egodistonik olma,

zorlayıcı bir şekilde ortaya çıkma, yoğun bir şekilde yaşanma, dürtü, görüntü ve düşünce şeklinde görülme gibi özellikleri nedeniyle ilişkilerdeki normal şüphe ve kaygılardan ayrılmaktadır (Doron ve ark., 2012a; Doron ve ark., 2014). Bununla beraber normal kabul edilen şüphe ve kaygılardan farklı olarak romantik ilişki içerikli obsesif kompulsif belirtiler önemli yaşam alanlarında ciddi bozulmalara yol açmaktadır (Doron ve ark., 2014).

Doron ve arkadaşları kendi hastaları üzerinde yapmış oldukları klinik gözlemlerden yola çıkarak romantik ilişki içerikli iki farklı OKB semptomu olduğunu ileri sürmüşlerdir (Doron ve ark., 2012a, 2012b). İlk gözlemlenen semptom türü romantik ilişkiye yönelik obsesyonel düşünme ve ilişkinin doğru olup olmadığına, partnerinin sevip sevmediğine, partnerinin kendisini sevip sevmediğine gibi durumları kapsayan obsesif meşguliyet ve şüphelerinden meydana gelmektedir (Doron ve ark., 2012a). Bazen kompulsif davranışlarda bu obsesyonel düşüncelere eşlik etmekte ve birey bu düşünceler sonucunda ortaya çıkan kaygıyla baş etmek için birlikte geçirdikleri mutlu zamanları düşünme, etrafındaki insanlardan hem partnerinin kendisine karşı hem kendisinin partnerine karşı sevgisini onaylatmaya çalışma veya deneyimlediği ilişkiyi başka ilişkilerle karşılaştırma gibi kompulsif davranışlar göstermektedir (Doron ve ark., 2012a). Bu tür kompulsiyonlar istemsiz bir şekilde kendini göstermekte ve bu belirtileri deneyimleyen kişiler günün belirli bir bölümünü bu kompulsiyonları gerçekleştirmek için ayırmaktadır (Doron ve ark., 2012b).

Bu tür kompulsif düşünme ritüelleri bireyler üzerinde kısa süreli bir rahatlamaya olanak sağlasa da istem dışı düşüncelerin devam etmesine hatta etkisini artırmasına yol açmaktadır. Bu durumun varlığı hem kişilerin işlevselliğinin ve romantik ilişki kalitesinin olumsuz olarak etkilenmesine sebep olmakta hem de eşler arasında güven ve bağlanma sorunlarına yol açmaktadır (Doron ve ark., 2012a).

Bir diğer ilişki içerikli OKB semptom türü partner odaklı obsesif kompulsif bozukluktur. Bu semptom türünde bireyler genellikle partnerleriyle ilgili başarısı, fiziksel görünüşü, zekası, sosyal hayatı gibi konularda obsesyonel düşüncelerin istem dışı olarak zihinde yer edinmesi söz konusudur (Doron ve ark., 2012b). Bu istem dışı düşüncelere eş başkalarıyla karşılaştırma, eşine dair eşinden ve çevresinden onay alma çabası gibi

kompulsif davranışlar eşlik edebilir (Doron ve ark., 2012b). Romantik ilişkinin olası olumsuz sonuçları ile istem dışı düşüncelerinin ürünü olan inançları, ilişki içerikli obsesyonların gelişmesi hatta devam etmesine sebebiyet vermektedir. Bireyin var olan şartlar ışığında ilişkisini sürdürmesinin meydana getireceği zararlara yönelik şüpheleri veya ilişkinin biteceğine dair korkuları ve romantik ilişkiye dair katastrofik yorumları (mevcut ilişkisinde sıkışıp kaldığı için hayatının aşkını kaçıracağı ve ömrünün sonuna kadar bundan pişmanlık duyacağı) tetikleyebilmektedir (Doron ve Berby, 2017). OKB'nin kendi doğasından kaynaklanan zorluklara ek olarak obsesyonların ilişkiye dair içeriğinden dolayı bireyin tatmin olacağı bir ilişki yaşaması da zorlaşmaktadır (Doron ve ark., 2014). Romantik ilişkiye yönelik obsesyonlar ile cinsel işlevsellik ve ilişki doyumunun incelendiği bir çalışmada obsesyonlar arttıkça ilişki doyumu ve cinsel işlevselliğin azaldığı gözlemlenmiştir (Doron ve ark., 2012a).

2.2.1.1. Romantik İlişki İçerikli Obsesyon ve Kompulsiyonların Özellikleri

Bu semptom türündeki belirtilerin genel itibariyle rahatsız edici olduğu, utanç ve suçluluk duygularına yol açmasından dolayı kabul edilmesinin oldukça zor olduğu belirtilmiştir (Doron ve ark., 2014). Bu semptom türünün yeni olması başlangıç yaşı ile ilgili çalışmaların henüz yapılamamasını açıklamaktadır. Doron ve arkadaşlarının kendi klinik gözlemlerinden yola çıkarak erken yetişkinlik dönemiyle birlikte kendini gösterdiği düşünülmektedir (Doron ve ark., 2014). Bu belirtiler kişi romantik ilişki deneyimlerini sürdürmeye devam ettiği sürece de varlığını gösterecektir. Ayrıca romantik içerikli obsesyonların etiolojisinde bağlanma, benlik, çevresel ve ailesel faktörler, bilişsel süreçler ve kişiliğin yer alacağı düşünülmektedir (Doron ve ark., 2014).

Doron ve arkadaşları OKB'nin kendine has yapısındaki belirsizliğe tahammülsüzlük, düşünce kontrolünün önemi, abartılmış sorumluluk gibi bilişsel yatkınlıkların katastrofik yorumları arttırmasını referans alarak romantik ilişki bağlamında ortaya çıkan istem dışı düşüncelerin de bilişsel yatkınlıkla ilgili olabileceğini ileri sürmüştür (Doron ve ark., 2014).

Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda cinsiyet ve ilişki süresi bağlamında herhangi bir farklılığa rastlanmazken (Doron ve ark., 2012b) söz konusu belirtilerin bazen ilişki

yaşanırken görüldüğü bazen de beraber yaşama, evlenme, çocuk sahibi olmayı isteme gibi önemli kararlar verilirken hatta romantik ilişkinin sonlanmasının tetiklemesiyle de ortaya çıkabildiği görülmüştür (Doron ve ark., 2013). İlişki sonlandıktan sonra tetiklenen obsesyonlar ile kişi ilişkinin sonlanmasına sebep olan durumları sürekli olarak tekrar etmekte, eski partnerleriyle yeni partnerlerini kıyaslamakta veya tekrar incineceği, partnerini inciteceği endişesiyle uzun süre yeni bir ilişkiden kaçınmaktadır. İlişki içerikli obsesyonlar geçmişteki partnere karşı olabileceği gibi gelecekteki partnere karşı da olabilmesinin yanında mevcut ilişkisindeki partnerine karşı olması durumunda ciddi problemlere yol açtığı düşünülmektedir (Doron ve ark., 2014).

2.2.2. OKB ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

OKB bireyin aile hayatını, sosyal çevresini, romantik ilişkilerini, yaşam kalitesini, eğitim ve meslek hayatını olumsuz etkileyen bir ruhsal bozukluk olarak nitelendirilmektedir (Veale ve Robets, 2014). OKB'ye sahip bireylerin yaşam kalitesi incelendiğinde, yaşam kalitesi diğer psikiyatrik bozukluklara sahip bireylere göre eşit veya daha kötü düzeydeyken normal popülasyondan daha düşüktür (Schwartzman ve ark., 2017). OKB'nin hem ortaya çıkma sürecinde hem de devamında ailenin oldukça önemli etkisi olduğu ifade edilmektedir (Nestadt ve ark., 2000).

İstem dışı olarak gelen obsesyonlar karşılığında verilen kompulsif ritüeller kişinin zamanını alarak günlük rutinini bozmasına, sosyal ve mesleki işlerinden geri kalmasına ve romantik ilişkilerine engel olabilir (Foa ve Kozak, 1996; Köroğlu, 2013). OKB'li bireyler OKB'nin doğal yapısından dolayı insan ilişkilerinde ciddi zorluklarla karşılaşır. Genel itibarıyla düşük özsaygı, utanç duygusu, sosyal işlevsellikten memnuniyetsizlik gibi özelliklerinin yanında diğer insanlarla iletişim kurmaktan da kaçınırlar. Bu yönüyle bakıldığında OKB, bireylerin yakın ilişki kurabilme ve bu ilişkileri devam ettirebilmesini zorlaştıran bir bozukluk olarak karşımıza çıkmakta ve bu durum OKB'li bireylerin yaşam kalitesinin ve ilişki doyumlarının azalmasına yol açmaktadır (Abbey ve ark., 2007; Beşiroğlu ve ark., 2007). Benzer bir yaklaşım OKB ve ilişki doyumunu inceleyen araştırmalara da yansımış ve OKB tanısı almış hastaların büyük çoğunluğunun bekar olduğu, evli olan hastaların ise evliliklerinde ciddi problemlere sahip olduğu görülmüştür (Riggs ve ark., 1992). Himle ve arkadaşları (2007) bu bilgilerle tutarlı olarak OKB

semptomları gösteren bireyler ile OKB semptomları göstermeyen bireylerin karşılaştırıldığı çalışmada OKB semptomlu bireylerin ilişkilerinde yaşadığı problemlerin daha sık ve şiddetli olduğunu ortaya koymuştur. Abbey tarafından yürütülen OKB tanısı almış bireylerin romantik ilişki işlevlerinin incelendiği çalışmada OKB ile ilişki doyumu arasında ters yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığından söz edilmektedir (Abbey, 2006).

Remmerswal ve arkadaşları (2016) tarafından OKB tanısı almış 353 yetişkin katılımcı ile yürütülen çalışmada yaşam kalitesi ve ilişki doyumu incelenmiştir. Çalışma bulguları göstermiştir ki OKB tanısı almış bireylerin yaşam kalitesi düşüktür. Bununla birlikte ilişki doyumlarının orta düzeyde olduğu, partnerden alınan sosyal destek algısının ilişki doyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dönerce (2018), OKB tanısı almış bireylerin yaşam kalitesi, romantik ilişki doyumu ve ilişki niteliği arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmaya 15 erkek 34 kadın toplam 49 OKB tanısı almış romantik ilişkisi bulunan ve evli birey katılmıştır. Çalışma sonuçları incelendiğinde yaşam kalitesi ve romantik ilişki puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Tetelman (2018) tarafından gerçekleştirilen 18 ile 44 yaşları arasında 124 kadın katılımcının yer aldığı çalışmada OKB, partnerle birlikte kalma, romantik ilişki doyumu ve yetişkin bağlanma stilleri, arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre OKB'si yüksek olan bireylerin daha fazla kaygılı bağlanma yaşadıkları ve partnerleriyle daha fazla vakit geçirdikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca OKB'nin şiddetindeki artış ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki görülmektedir.

OKB'nin kişinin hem gündelik hayatında hem de romantik ilişkiler üzerindeki olumsuz etkisi yapılan çalışmalarda da açıkça görülmektedir. Araştırmacılar bu durumun varlığını da göz önüne alarak ilişki içerikli obsesyon ve kompülsiyonların bireylerin ilişkilerini nasıl etkilediklerini araştırma ihtiyacı hissetmişlerdir.

2.2.3. Romantik İlişki İçerikli OKB ve Evlilik Uyumu

Partner odaklı obsesif kompulsif semptomlar, depresyon, anksiyete, stres ve evlilik yaşamıyla ilgili değişkenlerin arasındaki ilişkinin incelendiği 268 kişinin katıldığı bir çalışmada evlilik doyumunun partner odaklı kompülsiyonlar ile depresyon, anksiyete ve stres arasında düzenleyici rol oynadığı gözlemlenmiştir. Obsesyon ile evlilik doyumu

arasında anlamlı ters yönlü ilişki bulunmuştur (Baş, 2019). Farklı çalışma bulguları da benzer şekilde romantik ilişki içerikli obsesyonlar ile evlilik uyumu (Ghomian ve ark., 2019) ve ilişki doyumu (Batman, 2020) arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu ve romantik ilişki içerikli obsesyonların depresyon ve anksiyeteyi arttırdığını göstermiştir (Ghomian ve ark., 2019). Romantik ilişki içerikli obsesyonların yanında romantik ilişki içerikli kompulsiyonların da evlilik doyumuyla ters yönlü ilişki içerisinde olduğu görülmüştür (Cebeci, 2019). Aynı çalışmada eş desteğinin de romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlarla ters yönlü ilişki içerisinde olduğu bulunmuştur.

Real ve arkadaşları tarafından (2013) gerçekleştirilen bir meta analizde OKB tanısı almış bireylerin cinsellikten uzak bir yaşamlarının olduğu, mevcut ilişkilerine daha az bağlı kaldığı, partnerine ve ilişkideki sevgiye ilişkin geliştirmiş olduğu istem dışı düşüncelerinden dolayı ilişkilerinden daha az doyum aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlişki odaklı obsesyon ve kompulsiyonların yanında partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar da araştırmacıların ilişki doyumu ile ilişkilerini çalıştığı kavramlardır. Doron ve arkadaşlarının 385 çift ile birlikte gerçekleştirmiş olduğu çalışmada partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ile ilişki doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ile ilişki doyumu arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Doron ve ark., 2012c).

Güvensiz bağlanma stillerinin ilişki doyumu ve aldatmaya yönelik niyet aracılığıyla ilişkiye yönelik ve partner odaklı obsesif kompulsiyonları yordaması üzerine kurulan model 18 ile 65 yaş arasında 209 kadın ve 108 erkek olmak üzere toplam 317 katılımcı ile test edilmiştir. Çalışma sonucunda ilişki doyumu ve ilişkiye yönelik ve partner odaklı kompulsiyonlar arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca test edilen modelin anlamlı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır (Balcı, 2021).

2.3. Yükleme Kuramı

İnsan doğası gereği meraklı bir varlıktır. Konuşmaya başladığı hayatının ilk yıllarından itibaren her şeyi tanıma ve anlamlandırma çabası ile ‘bu ne’, ‘neden’, ‘niye’ gibi sorular sorarak bu sorulara cevap bulma arayışı içerisinde. İçinde yaşadığı dünya

ve sosyal çevresi ile etkileşim halinde olan insan etrafını aktif bir şekilde gözlemlemekte ve yapmış olduğu gözlemler sonucunda mevcut durumlara karşı anlam yüklemektedir (Arık, 1996). Yükleme kuramı özü itibariyle olayların anlamı ve bu olayların nedenleri arasındaki ilişkinin anlamlandırmasıyla alakalıdır. İnsan bilişsel doğası itibariyle çevresinde meydana gelen olayları neden sonuç ilişkisi içerisinde anlama ve onları kontrol etme güdüsüne sahiptirler. Kurmuş oldukları bu neden sonuç ilişkisi içerisinde bireyler olayları kendilerine (içsel) ya da çevresel olaylara (dışsal) yükleme yapar (Özgüven, 2000).

Kelly'e (1967) göre kuram, insanların meydana gelen olayları anlamlandırma süreci içerisinde 'neden' sorusuna vermiş oldukları yanıtları, neleri dikkate alarak verdiklerini açıklamaya çalışmaktadır. Yükleme kuramı, insanların 'neden' sorusuna cevap verirken meydana gelen olaylardan elde ettiği bilgileri kullanarak nedensel anlamlara ulaşmaya çalıştığını öne sürmektedir.

2.3.1. Heider Yükleme Kuramı

Heider yükleme kuramının öncüsü olarak kabul edilir ve sağduyu psikolojisi adını verdiği çalışmalarda yükleme kuramını kavramsallaştırmıştır (Fiske ve Taylor, 1991). Heider'a göre insanlar meydana gelebilecek olayları önceden tahmin etmek ve bunlara müdahale etmek ister ve bunu yapabilmenin en iyi yolunun da insan davranışlarının altında yatan nedeni anlamak olduğunu düşünmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak Heider ortalama bir insanın çevresindeki diğer insanların davranışlarını anlamaya yönelik kendine ait genel geçer bir kurama sahip olduğunu ifade etmiştir ve bu yaklaşımıyla sadece psikologların değil herkesin amatör bir psikolog gibi davrandığını, sağduyu psikolojisi adını verdiği kendi kuramsal görüşünde yansıtmıştır (Freedman ve ark., 2003).

Bireyin yapmış olduğu gözlem neticesinde durum ya da davranış içsel veya dışsal olmak üzere iki temel nedenden birine yüklemektedir. Bu düşüncenin yansıması olarak Heider'e (1958) göre, birey davranışları güdü, tutum, çaba gibi kişilik özelliklerine veya şans, kader, norm, bireyin çevresi, gelenek gibi bireyin kontrol alanı dışında kalan çevresel faktörlere yüklemektedir (akt. Frederman ve ark., 2003).

Bir kişinin başka bir kişiye zarar verdiği durumda ‘kim yaptı?’ ve ‘isteyerek mi yaptı?’ şeklinde gelen iki temel soru yükleme kuramının nedensellik ve sorumluluk boyutlarının temel soruları olarak karşımıza çıkmaktadır (Hewston, 1994). Sorumluluk boyutu ile ilgili olarak Heider (1958) davranışı yapan kişinin niyeti ve bu davranışın şekillenmesinde çevresel faktörlerin ne derece etkili olduğu gibi iki temel noktaya (kasıtlı mı kasıtsız mı) değinmektedir ve bu bilgileri, birey diğer insanların davranışlarını da anlamak ve tahmin etmek için kullanmaktadır (akt. Fiske ve Taylor, 1991).

2.3.2. Jones ve Davis Uyuşan Çıkarımlar Teorisi

Jones ve Davis (1965) uyuşan çıkarımlar kuramını Heider’in nedensel yüklemelerde etkili olan niyet kavramından yola çıkarak insanların niyet ve niyete bağlı kişilik özelliklerine yapılan yüklemeler üzerine şekillendirmektedir. Jones ve Davis davranışın toplumsal açıdan kabul görüp görmeme durumuna göre içsel veya dışsal nedenlere bağlanabileceği varsayımında bulunmuşlardır. Eğer davranışın toplumsal açıdan kabul görme ihtimali düşükse, o davranışı bireyin kendi kişilik özelliklerine atfedip içsel nedenlere yükleme eğilimi yüksektir (Jones ve Davis, 1965).

Kişilik özellikleri çıkarsamalar yapma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır ve söz konusu davranış değerlendirilirken bu davranışı meydana getiren bireyin kişilik özellikleri ve eğilimlerine dikkat ederek yükleme yapılmaktadır (Jones ve Davis, 1965). Fakat meydana gelen söz konusu davranış toplumsal açıdan kabul gören bir davranış ise bu sefer bu davranışı niyet bağlamında ele alıp kişilik özelliklerine atfetmek zorlaşmaktadır. Kuramın temel noktası bireyin davranışları ve bireyin kişilik özelliği arasında tutarlı veya anlamlı ilişki çıkarsaması yapmaktır.

2.3.3. Kelley Küp Kuramı

Heider’in yükleme kuramında davranışların kişisel veya çevresel etmenler üzerine yükleme yapıldığını fakat bunun hangi koşullarda hangisine yapıldığının belirtilmemesinden yola çıkarak Kelly küp veya birlikte değişişme ilkesi adını verdiği yaklaşımda bu konuya açıklık getirmiştir (Kelly, 1978).

Bu yaklaşım, bireyin davranışının sebep ve sonuçları araştırılırken uyarıcı nesne, davranışı gerçekleştiren kişi ve birlikte meydana getirdikleri koşullar olmak üzere 3 farklı boyutun önemini belirtmektedir. Üç boyutlu yapısından dolayı kurama küp kuramı da denilmektedir. Eğer değişim bir nedene bağlı olarak meydana geliyorsa nedensellik yüklemesi yapılabilmektedir (Kelly, 1978).

Bireyin davranışı belirtilen üç boyut etrafında değerlendirilirken; yapılan davranış “tek bir kişiye veya duruma mı yönelik yoksa genel bir davranış mı?” sorusuyla belirginlik/farklılık, “diğer insanlar da benzer şartlarda aynıını yapar mı?” sorusuyla yaygınlık/fikir birliği ve “birey bu davranışı benzer durumlarda da sergiler mi?” sorusuyla da tutarlılık noktasında üç tür bilgidен yararlanılmaktadır (Kelly, 1978). Bu 3 çeşit soruya verilen cevapların farklı kombinasyonlarına göre de meydana gelen olaylar çevresel veya bireysel sebeplere yüklenir (Fiske ve Taylor, 1991; Frederman ve ark., 2003).

2.3.4. Evlilikte Yüklemler

Bradbury ve Fincham yükleme kuramının temel varsayımlarını dikkate alarak bu özellikleri evlilik ilişkisinde eşin davranışlarını açıklamak üzere kullanmıştır (Bradbury ve Fincham, 1987). Meydana gelen bir olaya kimin veya neyin sebep olduğuna dair açıklamalar nedensellik, söz konusu olayda kimin sorumlu olduğu ile ilgili açıklamalar sorumluluk yüklemesiyle ilişkilidir (Bradbury ve Fincham, 1990). Nedensellik (odak, istikrar ve genellik) ve sorumluluk (kasıt, güdü ve suçlama) yüklemleri kendi içerisinde de alt kategorilere ayrılmaktadır.

Nedensellik yüklemlerinin odak boyutu; nedenin kişiye, duruma veya çevresel koşullarla ilişkisine vurgu yaparken nedenin geçici veya sürekli olması istikrar boyutunu oluşturur. Son olarak nedenin çeşitli durumlara genelleme yapıp yapılamaması da genellik boyutunu oluşturmaktadır (Bradbury ve Fincham, 1990). Sorumlulukta ise söz konusu olayın meydana gelmesinde kimin suçu olduğu (suçlama), davranışın kasıtlı yapıp yapılmadığı (kasıt) ve davranışın bireyin bencilce davranışlarından (güdü) kaynaklanıp kaynaklanmadığından oluşmaktadır (Bradbury ve Fincham, 1990).

2.3.5. Evlilikte Yüklemler ile Evlilik Uyumu

Bradbury ve Fincham Yükleme Kuramı'nın temel varsayımı olan yüklemler ve davranış arasındaki ilişkiyi baz alarak yüklemlerin eş davranışını, eş davranışının doyumunu etkileyeceği dolaylı bir ilişkinin varlığını ileri sürerek temel hipotezlerini ortaya koymuştur (Bradbury ve Fincham, 1992). İşlevsel olmayan yüklemleri olumsuz eş davranışı takip edecek ve bu örüntü uzun vadede sorunların artmasıyla birlikte evlilikte alınan doyumunu düşürecektir. Ayrıca işlevsel olmayan yüklemler ile evlilik doyumunu arasında kısa vadede doğrudan bir ilişkinin varlığından da söz edilmektedir (Bradbury ve Fincham, 1992). Bu teoriyi test etmek için stresli ve stressiz evliliklerde yüklemler ve ilişki doyumunu inceledikleri çalışmada yüklemlerin olumsuz eş davranışına yol açacağı ve problemlerin devam ederek evlilik doyumunu düşüreceği sonucuna ulaşılmış ve temel hipotez doğrulanmıştır (Bradbury ve Fincham, 1992).

Fincham ve arkadaşları (2000) evlilikte yüklemler ve doyum arasındaki ilişkinin yakın ilişkilere yönelik öne sürülmüş olan alanyazındaki en güçlü ilişki olduğunu ileri sürmüştür. Bu konudaki temel hipotezleri yüklemler ile doyum arasında negatif yönlü anlamlı güçlü bir ilişkinin olduğudur. Söz konusu ilişki hem erkekler hem de kadınlar için negatif yönlü karşılıklı nedensellik şeklindedir (Fincham ve ark., 2000).

Söz konusu teoriyle ilgili olarak yapılan çalışmalar ışığında doyuma ulaşmış bireyler, eşlerinin olumlu davranışlarını sabit içsel nedenlerin bir parçası olarak görürken olumsuz davranışlarını gecici dışsal nedenlere bağladıkları ve doyuma ulaşmamış eşlerde ise bu durumun tam tersi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Karney ve Bradbury, 2000). Bu çalışmada ayrıca araştırmacılar Fincham ve arkadaşlarının (2000) çalışmalarına benzer bir şekilde yüklemlerin kalıcı kişilik özellikleri olup olmadığını ve yüklemler ile evlilik doyumunu arasında nedensellik ilişkisinin kurulup kurulamayacağını incelemiştir. Yeni evli çiftler ile boylamasına yapmış oldukları çalışma neticesinde kalıcı yükleme örüntülerine rastlanmamıştır. Evlilik doyumunu ile yüklemler arasındaki ilişkiye bakıldığında yüklemlerde meydana gelen farklılaşmanın doyumunu da etkilediği ve doyumda meydana gelen farklılaşmanın yüklemleri de etkilediği sonucuna ulaşarak yüklemler ve evlilik doyumunu arasında karşılıklı nedensellik ilişkisinin varlığından söz edilebileceğini ileri sürmüşlerdir (Karney ve Bradbury, 2000). Uyumlu ve uyumsuz eşleri karşılaştırdığında

uyumsuz olan eşlerin olumsuz davranışlara daha fazla dikkat ettiklerini ve karşılık verme konusunda da uyumlu eşlere göre daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmüştür (Fİncham ve Bradbury, 1988).

Evlilik uyumu ve nedensellik-sorumluluk yüklemelerinin evlilikte bağışlamaya etkisi üzerine yapılan çalışma 80 erkek 80 kadın olmak üzere 160 kişiyle yürütülmüştür. Yükleme hem toplam puan bazında hem de nedensellik ve sorumluluk alt ölçekleri bakımından evlilik uyumunu yordadığı ve yükleme puanlarının artmasının evlilikte uyumu azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca cinsiyet açısından evlilik uyumu ve evlilikte yüklemelerin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Taysı, 2007).

Baucom ve arkadaşlarının (1989) evli bireylerde yükleme stilleri ile yükleme örüntülerinin evlilik uyumu bağlamında inceledikleri çalışmada, evlilik uyum puanı yüksek olan eşlerin olumsuz olayları duruma özgü ve istikrarsız şeklinde atıf yaparak dışsal yükleme yaptığı görülmüştür. Yüklemeler ve evlilik uyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tutarel-Kışlak (1997) tarafından yapılan evlilik uyumu ile nedensellik-sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülen çalışmanın bulguları incelendiğinde; nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri alt boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı farklılık gözlenmezken, nedensellik yüklemesi toplam puanında kadınların erkeklere göre daha fazla evlilik uyumu puanlarına sahip olduğu görülmüş, sorumluluk yüklemesi toplam puanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Toplam yükleme puanları incelendiğinde kadınların erkeklerden daha fazla yükleme yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma nedensellik ve sorumluluk yüklemelerinin evlilik uyumunu negatif yönde yordadığını göstermiştir.

Çiftlerde yükleme biçimleri, çatışma çözme stilleri ve eşin duygu dışavurum tarzları ile çift uyumu arasındaki ilişki 100 çiftin katıldığı çalışmada incelenmiştir. Çalışma sonuçları göstermiştir ki nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri ile çift uyumunun ters yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır (Kara, 2013). Günay tarafından evliliğe ilişkin değerlendirme, evlilik çatışması, nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği çalışma 72 kadın 62 erkek 134 evli bireyle yürütülmüştür. Araştırmada yer alan değişkenlerin evlilik doyumunu yordadığı sonucuna ulaşılırken çalışmada yer alan değişkenlerin cinsiyet bağlamında farklılaşmadığı

görülmüştür (Günay, 2007). Kargın (2014) tarafından erken dönem uyumsuz şemalar, evlilikte problemlerle baş etme, ilişkilerdeki bilişsel süreçler ve evlilikte yüklemeler ile evlilik uyumunun incelendiği 120 evli çift ile yürütülen çalışmada cinsiyet açısından yüklemeler ve evlilik uyumunda anlamlı farklılıklar görülmezken yaş ve evlilik süresinde anlamlı farklar görülmüştür. Evlilik uyumu ile yüklemeler arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tutarel-Kışlak (1995) tarafından yapılan eş uyumu, olumsuz davranışlar ve yüklemeler ve depresyon arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada; eşleriyle uyumsuz olan bireylerin uyumlu oranlara göre daha fazla olumsuz eş davranışına yükleme yaptığı, eşleriyle uyumsuz veya depresif olan kişilerin sorumluluk yüklemelerini nedensellik yüklemelerine kıyasla daha yüksek düzeyde kullandığı gözlemlenmiştir. Gordon ve arkadaşları (2005) yüklemeler, evlilik uyumsuzluğu ve depresyon arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında; kişilerin olumsuz davranışlar karşısında eşlerini daha az suçladığı durumlarda evlilik uyumsuzluğu ve depresyon arasındaki ilişkinin olumsuz olaylarda eşlerini suçlayanlara göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gordon ve ark., 2005). Fincham ve Bradbury (1993) 12 aylık süreç içerisinde 130 çiftin incelendiği, evlilik doyumu, depresyon, benlik saygısı ve yüklemeler arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, nedensellik ve sorumluluk yüklemelerin negatif yönde evlilik doyumunu yordadığı fakat depresyon ve evlilikte bozulmaları yordamadığı, depresyon ve yükleme arasında çıkan sonuçların tutarsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.4. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Bu çalışmanın amacı evlilik uyumunun azalmasına yol açan etmenleri incelemektir. Bu doğrultuda; romantik ilişki odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, evlilikte nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmektedir. Evlilikte yüklemeler ve evlilik uyumu arasındaki ilişki uzun yıllardır çalışılmaktadır. Romantik ilişki içerikli obsesyonlar alanyazına son yıllardan girmiş ve bu alanda yapılan çalışmalar kısıtlı olmak ile birlikte oldukça yenidir. Bu çalışma ile birlikte hem alanyazında yeni olan romantik ilişki içerikli obsesyonlar konusuna katkı yapmak hem de uzun yıllardır birlikte çalışılan evlilik uyumu ve evlilikte yüklemeler konusunu farklı bir bakış açısıyla ele almak amaçlanmaktadır. Çalışma

sonucunda elde edilecek veriler ışığında da son yıllarda ülkemizde ve dünyada artan evlilik sorunları ve boşanmaların azaltılması noktasında yeni çözüm yolları sunmak hedeflenmektedir.

Alanyazında ortaya konulmuş çalışma bulguları ışığında oluşturulan hipotez çalışma kapsamında test edilmiştir.

Hipotez 1: Romantik ilişki odaklı obsesyon ve kompulsif belirtilerde cinsiyet açısından anlamlı farklılık yoktur.

Hipotez 2: Partner odaklı obsesyon ve kompulsif belirtilerde cinsiyet açısından anlamlı farklılık yoktur.

Hipotez 3: Nedensellik yüklemelerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılık vardır. Kadınlar erkeklere göre daha fazla nedensellik yüklemesi yapmaktadır.

Hipotez 4: Sorumluluk yüklemelerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılık vardır. Kadınlar erkeklere göre daha fazla sorumluluk yüklemesi yapmaktadır.

Hipotez 5: Evlilikte yüklemelerde cinsiyet açısından anlamlı farklılık vardır. Kadınlar erkeklere göre daha fazla evlilikte yükleme yapmaktadır.

Hipotez 6: Evlilik uyumunda cinsiyet açısından anlamlı farklılık yoktur.

Hipotez 7: Evlilik uyumu ile yaş arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 8: Evlilik uyumunda eğitim durumu açısından anlamlı farklılık vardır. Yüksek lisans/doktora grubunun evlilik uyumu diğer gruplardan yüksektir.

Hipotez 9: Evlilik uyumunda eşin eğitim durumu açısından anlamlı farklılık vardır. Eşleri Yüksek lisans/doktora mezunu olanların evlilik uyumu diğer gruplardan yüksektir.

Hipotez 10: Evlilik uyumunda evlilik süresi açısından anlamlı farklılık vardır. Evliliğin ilk yıllarında evlilik uyumu diğer gruplara göre daha yüksektir.

Hipotez 11: Evlilik uyumunda çocuk sayısı açısından anlamlı farklılık vardır. Çocuğu olmayanların evlilik uyumu diğer gruplara göre daha yüksektir.

Hipotez 12: Romantik ilişki içerikli obsesyonlar ve kompulsiyonlar evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 13: Partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 14: Evlilikte nedensellik yüklemeleri evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 15: Evlilikte sorumluluk yüklemeleri evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Hipotez 16: Evlilikte nedensellik yüklemeleri ve partner odaklı obsesyonlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 17: Evlilikte sorumluluk yüklemeleri ve partner odaklı obsesyonlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 18: Evlilikte yüklemeler ve partner odaklı obsesyonlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 19: Evlilikte nedensellik yüklemeleri ve romantik ilişkiye yönelik obsesyonlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 20: Evlilikte sorumluluk yüklemeleri ve romantik ilişkiye yönelik obsesyonlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 21: Evlilikte yüklemeler ve romantik ilişkiye yönelik obsesyonlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 22: Romantik ilişki içerikli obsesyonlar ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, evlilikte nedensellik yüklemeleri ve evlilikte sorumluluk yüklemeleri evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde çalışmaya katılan katılımcılar ve onlara ait demografik bilgiler, çalışmada kullanılan veri toplama araçları, çalışmanın yürütülmesi ve verilerin işlenmesiyle ilgili genel bilgiler yer almaktadır.

3.1. Örneklem

Çalışmaya başlamadan önce oluşturulan modelin test edilebilmesi için minimum kaç katılımcıya ihtiyaç duyulduğunu belirlemek için G-Power güç analizi G*Power 3.1.9.7 programı kullanılarak belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda söz konusu modeli test etmek için bu çalışmanın minimum 290 katılımcı ile yürütülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell 2013). Elde edilen bilgiler ışığında veri toplama süreci yürütülmüştür.

Çalışmanın örneklem grubu belirlenirken en az 1 yıl evli olmak ve en düşük lise eğitim düzeyine sahip olmak şeklinde çalışmaya katılım şartları belirlenmiştir. Katılım şartlarını sağlamadığı halde anket formunu dolduran katılımcıların verileri çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmaya evlilik ilişkisi içerisinde olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 182 kadın (%58.5) ve 129 erkek (41.5) olmak üzere 327 evli birey katılmıştır. Örneklem grubunda yer alan katılımcıların yaşları 23 ile 61 arasında değişmekte ve yaşları ortalaması 35'dir. Çalışmaya katılan katılımcıların eşlerinin yaş ortalaması ise 22 ile 73 arasında değişmekte ve yaşları ortalaması 35.78'dir. Çalışmaya katılan katılımcıların yaşları ve eşlerinin yaşları ortalamaları birbirine oldukça yakındır. Çalışmaya katılan katılımcılar evlilik süreleri incelendiğinde, en düşük evlilik süresi 2 yıl en yüksek evlilik süresi 41 yıl olarak kaydedilmiş ve tüm katılımcıların evlilik süresi ortalaması ise 11.14'dür. Katılımcıların yapmış oldukları evlilik sayısına bakıldığında büyük bir kısmının

ilk evlilikleri olduğu düşük oranda da olsa ikinci ve üçüncü evliliklerini yapmış olan bireyler olduğu görülmüştür.

Çalışmada lise mezunu 38 (%12.2), üniversite mezunu 207 (%66.6) ve yüksek lisans/doktora mezunu 66 (%21.2) evli birey yer almıştır. Evli bireylerden eşlerinin de eğitim düzeyi bilgileri alınmış; ilkokul mezunu 13 (% 4.2), ortaokul mezunu 16 (% 5.1), lise mezunu 54 (% 17.4), üniversite mezunu 177 (% 56.9) ve yüksek lisans/doktora mezunu 51 (% 16.4) olmak üzere eşlerde de büyük ağırlık üniversite mezunu grubunda yer almıştır.

Evli bireylere çocuk sahibi olup olmadıkları ve sahip oldukları çocuk sayısı sorulmuş ve çocuk sahibi olmayan ve bir çocuğu olanların ağırlıklı olduğu çalışmada en fazla 4 çocuklu katılımcı yer almış ve katılımcıların çocuk sayıları ortalaması 1.23 olarak hesaplanmıştır. Çalışmada yer alan evli bireyler ve eşlerinin aylık gelirleri de ölçülmüştür. Geliri olmayan bireylerin de yer aldığı örneklem grubunda en yüksek gelir 16.000 TL, eşlerinin en yüksek geliri 7.000 TL olurken katılımcıların ancak %45.3'ü kendi gelirini, % 54.7'si eşinin gelirini yeterli bulmuştur. Katılımcılara demografik özelliklerine ait bilgiler tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. *Katılımcıların Demografik Özellikleri*

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	182	58.5
Erkek	129	41.5
Eğitim Durumu		
Lise Mezunu	38	12.2
Üniversite Mezunu	207	66.6
Yüksek Lisans/Doktora	66	21.2
Eşin Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	13	4.2
Ortaokul Mezunu	16	5.1
Lise Mezunu	54	17.4
Üniversite Mezunu	177	56.9
Yüksek Lisans/Doktora	51	16.4
Gelir Yeterliliği		
Evet	141	45.3
Hayır	170	54.7
Eşin Gelir Yeterliliği		
Evet	170	54.7
Hayır	141	45.3
	$\bar{x}$	SS
Yaş	35.00	8.08
Eşin Yaşı	35.78	8.47
Evlilik Süresi	11.14	8.15
Evlilik Sayısı	1.06	0.25
Eşin Evlilik Sayısı	1.04	0.23
Çocuk Sayısı	1.27	1.09
Gelir	4002.74	3072.51
Eşin Geliri	4359.58	5441.68

3.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak amacıyla; Demografik Bilgi Formu, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ), Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ), İlişki Yükleme Ölçeği (İYÖ), Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır.

3.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formunda, cinsiyet, yaş, evlilik süresi, gelir düzeyi, çocuk sayısı, geliri yeterli görüp görmeme ile ilgili kendisine ve eşine ait bilgilerin verilmesi katılımcılardan istenmiştir.

3.2.2. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ)

Doron ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ve ülkemizde Trak ve İnözü (2017) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (Relationship Obsessive Compulsive Inventory) romantik ilişkilerle ilgili obsesif kompulsif semptomların düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. 12 maddelik 5'li likert tipinde (0= *Bana hiç uygun değil*, 4= *Bana çok uygun*) geliştirilen ölçekten alınan en düşük puan 0 iken en yüksek puan 48'dir. İlgili ölçekte 'Partner Tarafından Sevilme', 'İlişkinin Doğruluğu' ve Partnere Duyulan Sevgi' alt ölçekleri olmakla birlikte ölçek bir bütün olarak kullanılmakta ve ölçek puanlarının artması romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonlarının yükselmesine işaret etmektedir.

Orjinal ölçeğin iç tutarlılığına yönelik Cronbach Alpha katsayısı .93 olarak hesaplanırken Trak ve İnözü (2017) tarafından yapılan geçerlik güvenirlik çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığına yönelik Cronbach Alpha değeri .89 olarak hesaplanmıştır ve buna paralel olarak gerçekleştirilen bu çalışmada da Cronbach Alpha değeri .89 olarak kaydedilmiştir.

3.2.3. Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ)

Doron ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ve ülkemizde Trak ve İnöz (2017) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirtiler Ölçeği (The Partner Related Obsessive Compulsive Symptom Inventory) ölçek partnere yönelik olan obsesif kompulsif semptomların düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. 24 maddeden oluşan 5'li likert tipinde (0= *Bana hiç uygun değil*, 4= *Bana çok uygun*) olan ölçekten alınan en düşük puan 0 iken en yüksek puan 96'dır. İlgili ölçekte "Sosyallik", "Yeterlilik", "Duygusal İstikrar", Ahlaklılık", "Zeka" ve "Dış Görünüş" olmak üzere toplam 6 alt ölçekten meydana gelmekle birlikte ölçek bir bütün olarak da kullanılmakta ve ölçek puanlarının artması partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonların yükselmesine işaret etmektedir.

Orjinal ölçeğin iç tutarlılığına yönelik Cronbach Alpha katsayısı .95 olarak hesaplanırken Trak ve İnöz (2017) tarafından yapılan geçerlik güvenirlik çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığına yönelik Cronbach Alpha değeri .94 olarak hesaplanmıştır ve buna paralel olarak gerçekleştirilen bu çalışmada da Cronbach Alpha değeri .90 olarak kaydedilmiştir.

3.2.4. İlişki Yükleme Ölçeği (İYÖ)

İlişki Yükleme Ölçeği (The Relationship Attribution Measure) Fincham ve Bradbury (1992) tarafından geliştirilmiş ve ülkemizde Tutarel-Kışlak (1995) tarafından geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. İlişkilerde eş davranışını açıklamak için 6'li likert tipinde (1= *Tamamen Yanlış*, 6= *Tamamen Doğru*) 24 maddeden oluşan ölçek farklı yükleme tiplerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 4 olumsuz hipotetik eş davranışı ve her birinde nedensellik (odak, istikrar, genellik), sorumluluk (niyet, güdü, suçlama) alt ölçeklerinden olan 6 farklı yükleme boyutundan meydana gelmektedir. Ölçekten elde edilen puanlarla yükleme ölçekleri alt ölçek puanlarına, nedensellik-sorumluluk ölçekleri puanlarına ve ilişkide yüklemeler ölçeği toplam puanına ulaşılmaktadır. Tutarel-Kışlak (1999) ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını cinsiyet bağlamında da ele almış ve iç tutarlık katsayısı; kadınlarda nedensellik alt boyutu .88 ve sorumluluk alt boyutu .91 iken erkeklerde nedensellik alt boyutu .84 ve sorumluluk alt boyutu .90 olarak hesaplanmıştır ve ayrıca ölçeğin toplam iç tutarlılık değeri .84 olarak gözlemlenmiştir. Bu çalışmada elde

edilen bilgiler ışığında nedensellik boyutu iç tutarlık katsayısı .88 sorumluluk boyutu iç tutarlılık katsayısı .92 ve ölçeğin genel iç tutarlık katsayısı Cronbach Alpha .94 olarak hesaplanmıştır.

3.2.5. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallece (1959) tarafından geliştirilen ve ülkemizde Tutarel-Kışlak (1999) tarafından Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması yapılan evlilik uyum ölçeği (The Marital Adjustment Test toplam 15 maddeden oluşmakta ve her soru için farklı bir puanlama usulüne göre puanlaması yapılmaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 0 ve yüksek puan 58 olmakla birlikte puanların artması evlilik uyumunun arttığını göstermektedir. Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .90, iki yarım test güvenirlik puanı .84, test tekrar test güvenirliği .57 olarak hesaplanmıştır ve bu çalışmada da ölçekten elde edilen bilgiler ışığında ölçeğin iç tutarlık değeri .90 olarak kaydedilmiştir.

3.3. İşlem

Araştırmada katılımcıların evlilik doyumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan ankette; demografik bilgi formu, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ölçeği (RİOKÖ), partner odaklı obsesif-kompulsif belirtiler ölçeği (PİOKBÖ), ilişkide yüklemeler ölçeği (İYÖ) ve evlilik uyum ölçeği (EUÖ) yer almaktadır. Öncelikle Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurulundan etik onay alınmış ve anket formu katılımcılara sosyal medya platformlarında aracılığıyla (*Facebook, Instagram, Telegram vb*) online olarak ulaştırılmıştır. Anket formunun girişinde katılımcılara çalışma hakkında bilgilendirme metni verilmiş ve diledikleri zaman çalışmayı yarıda bırakabilecekleri ayrıca belirtilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Online olarak toplanan anket ışığında elde edilen verilen SPSS paket programına aktarılmıştır. Sadece tek seçenek işaretleyen, eksik veri giren, uç değerlere sahip (ör: 9 çocuğa sahip olan) katılımcılar çalışmadan çıkarılarak gerekli veri temizliği yapılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 26 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında cinsiyet değişkeni için tek yönlü MANOVA, eğitim durumu, çocuk sayısı, yaş ve evlilik süresi için tek yönlü ANOVA, değişkenler arasındaki ilişki için Pearson Korelasyon ve ilgili değişkenlerin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığını test etmek için çoklu doğrusal regresyon analizi araştırmacı tarafından yapılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmacı tarafından sunulan hipotezler katılımcılardan elde edilen bilgiler ışığında test edilecektir. Çalışmada elde edilen verilerin analize uygun olup olmadığını değerlendirmek amacıyla Tabachnick ve Fidell'in (2013) önermiş olduğu dağılımın normal olduğunun varsayılması için gerekli olan -1,5 ve +1,5 değer aralığında çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edilmiştir. Bu değerlendirme ışığında romantik ilişki odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar (çarpıklık= 1,37, basıklık= 1,36), partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar (çarpıklık= 1,47, basıklık=1,68), evlilikte nedensellik yüklemeleri (çarpıklık= -.26, basıklık= -.59), evlilikte sorumluluk yüklemeleri (çarpıklık= .80, basıklık= .02) ve evlilik uyumu (çarpıklık= -.87, basıklık= .43) ölçeklerinin belirlenen aralık içerisinde yer aldığı ve normal dağılım sergilediği görülmüştür.

Hipotezleri test etmek amacıyla cinsiyet değişkeni için tek yönlü MANOVA; eğitim durumu, eşin eğitim durumu ve çalışmada TUIK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından oluşturulan boşanma oranları raporu doğrultusunda kategorik değişken haline getirilen evlilik süresi ve Erickson Psikososyal Gelişim Evreleri dikkate alınarak kategorik hale getirilen yaş değişkeni için tek yönlü ANOVA, çalışmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkiyi görmek için Pearson Korelasyon ve çalışmada verilen değişkenlerin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizlere yönelik bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Değişkenlerin Ortalama, Standart Sapma ve Puan Aralıkları

Çalışmada yer alan ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, evlilikte yüklemeler ve onun alt boyutları olan nedensellik (odak, istikrar, genellik) ve sorumluluk (kasıt, güdü, sorumluluk) yüklemeleri ve evlilik uyumu ait ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerlerine ait bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. *Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Puan Aralıkları*

Değişkenler	Ortalama	SS	Min	Maks
Odak	3.27	1.22	1.00	6.00
İstikrar	2.71	1.19	1.00	5.75
Genellik	2.60	1.15	1.00	6.00
Kasıt	2.28	1.16	1.00	6.00
Güdü	2.43	1.29	1.00	6.00
Suçlama	2.32	1.15	1.00	6.00
Nedensellik	2.86	1.01	1.00	5.58
Sorumluluk	2.34	1.09	1.00	5.75
İYÖ	2.60	1.00	1.04	5.67
RİOKÖ	0.62	0.69	0.00	3.17
PİOKBÖ	0.67	0.55	0.13	2.71
EUÖ	2.84	0.66	0.60	3.87

Not: Nedensellik= Nedensellik Yüklemeleri; Sorumluluk= Sorumluluk Yükleme. İYÖ=İlişkide Yüklemeler Ölçeği; PİOKBÖ=Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği; RİOKÖ= Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği; EUÖ=Evlilik Uyum Ölçeği.

4.2. Değişkenler Arası Korelasyon

Çalışmada yer alan ve birbirleriyle ilişkili olan değişkenler arasındaki korelasyonu değerlendirmek için iki farklı korelasyon analizi yapılmıştır. Birinci korelasyon analizinde evlilikte yüklemeler ve onun alt boyutları olan nedensellik (odak, istikrar, genelleme) ve sorumluluk (kasıt, güdü, sorumluluk), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Evlilikte nedensellik yüklemeleri odak alt boyutu ile; istikrar alt boyutu ($r = .53, p < .01$), genellik alt boyutu ($r = .49, p < .01$), kasıt alt boyutu ($r = .41, p < .01$), güdü alt boyutu ($r = .47, p < .01$), suçlama alt boyutu ($r = .46, p < .01$), nedensellik yüklemeleri ($r = .80, p < .01$), sorumluluk yüklemeleri ($r = .49, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .67, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .23, p < .01$), romantik ilişki içerikli

obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .32, p < .01$) arasında pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.38, p < .01$) ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

İstikrar alt boyutu ile; genellik alt boyutu ($r = .73, p < .01$), kasıt alt boyutu ($r = .72, p < .01$), güdü alt boyutu ($r = .76, p < .01$), suçlama alt boyutu ($r = .64, p < .01$), nedensellik yüklemeleri ($r = .89, p < .01$), sorumluluk yüklemeleri ($r = .79, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .88, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .47, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .52, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.57, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Genellik alt boyutu ile; kasıt alt boyutu ($r = .79, p < .01$), güdü alt boyutu ($r = .76, p < .01$), suçlama alt boyutu ($r = .62, p < .01$), nedensellik yüklemeleri ($r = .86, p < .01$), sorumluluk yüklemeleri ($r = .80, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .87, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .51, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .54, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.63, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Kasıt alt boyutu ile; güdü alt boyutu ($r = .82, p < .01$), suçlama alt boyutu ($r = .67, p < .01$), nedensellik yüklemeleri ($r = .75, p < .01$), sorumluluk yüklemeleri ($r = .92, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .88, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .48, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .54, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.64, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Güdü alt boyutu ile; suçlama alt boyutu ($r = .69, p < .01$), nedensellik yüklemeleri ($r = .78, p < .01$), sorumluluk yüklemeleri ($r = .93, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .90, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .54, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .61, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.67, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Suçlama alt boyutu ile; nedensellik yüklemeleri ($r = .67, p < .01$), sorumluluk yüklemeleri ($r = .86, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .81, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .43, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .50, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.50, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Nedensellik yüklemeleri ile; sorumluluk yüklemeleri ($r = .81, p < .01$), evlilikte yüklemeler ($r = .95, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .47, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .54, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.61, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sorumluluk yüklemeleri ile; evlilikte yüklemeler ($r = .96, p < .01$), partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .54, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .61, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.67, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Evlilikte yüklemeler ile; partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ($r = .53, p < .01$), romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .60, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.68, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler ile; romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($r = .71, p < .01$) pozitif yönlü; evlilik uyumu ($r = -.61, p < .01$) ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ile evlilik uyumu ($r = -.69, p < .01$) arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan ilk korelasyona ilişkin bilgiler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Değişkenler Arası Korelasyon 1

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1- Odak	.532**	.488**	.406**	.465**	.458**	.800**	.491**	.672**	.317**	.228**	-.378**
2- İstikrar		.726**	.721**	.764**	.639**	.885**	.785**	.875**	.519**	.471**	-.568**
3- Genellik			.788**	.760**	.622**	.863**	.801**	.873**	.535**	.515**	-.630**
4-Kasıt				.819**	.667**	.748**	.916**	.877**	.540**	.479**	-.644**
5- GÜDÜ					.685**	.778**	.930**	.900**	.606**	.540**	-.672**
6- Suçlama						.673**	.863**	.811**	.502**	.433**	-.495**
7- Nedensellik							.813**	.948**	.536**	.473**	-.616**
8- Sorumluluk								.956**	.610**	.537**	-.671**
9- İYÖ									.603**	.532**	-.677**
10- RİOKÖ										.706**	-.691**
11- PİOKBÖ											-.609**
12- EUÖ											1

Not. ** p < .01; * p< .05 Nedensellik= Nedensellik Yüklemeleri; Sorumluluk= Sorumluluk Yükleme. İYO=İlişkide Yüklemeler Ölçeği; PİOKBÖ=Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği; RİOKÖ= Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği; EUÖ=Evlilik Uyum Ölçeği.

Değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği ikinci korelasyonda; yaş, eşin yaşı, evlilik süresi, evlilik sayısı, eşin evlilik sayısı, çocuk sayısı, gelir, eşin geliri ve evlilik uyumu incelenmiştir. Yaş ($r = -.12, p < .05$), eşin yaşı ($r = -.13, p < .05$), evlilik sayısı ($r = -.17, p < .05$) ve eşin evlilik sayısı ($r = -.18, p < .05$) ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer değişkenler ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Demografik değişkenler ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik yapılan korelasyona ilişkin bilgiler Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Değişkenler Arası Korelasyon 2

	2	3	4	5	6	7	8	9
1-Yaş	.849**	.867**	.150**	.177**	.508**	.175**	-.030	-.118*
2-Eşin Yaşı		.785**	.184**	.320**	.431**	.084	.080	-.133*
3-Evlilik Süresi			-.064	.076	.575**	.121*	-.071	-.083
4-Evlilik Sayısı				.288**	-.025	.093	.013	-.169**
5-Eşin Evlilik Sayısı					.045	-.093	-.020	-.181**
6-Çocuk Sayısı						.021	-.089	-.031
7-Gelir							.137*	-.077
8-Eşin Geliri								-.085
9-EUÖ								1

$p < .05$; EUÖ=Evlilik Uyum Ölçeği.

4.3. Cinsiyete Göre MANOVA Bulguları

Romantik ilişkiye yönelik obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, evlilikte nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri, evlilikte yüklemeler ve evlilik uyumu değişkenlerinin cinsiyete açısından farklılaşıp farklılaşmadığını gözlemek amacıyla tek yönlü MANOVA yapılmıştır. MANOVA sonucunun anlamlı

düzeyde olup olmadığına bakmak için Wilk's Lamda (λ) değerine bakılmıştır ve [$\lambda = .95$, $F(1,311)=3.38$, $p < .05$] en az bir değişken açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Cinsiyete göre tek yönlü MANOVA'ya ait sonuçlar Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. MANOVA Tablosu

Değişkenler	Cinsiyet		
	F	P	Λ
RİOKÖ	4.277	.039	.006
EUÖ	1.347	.247	
Nedensellik	4.869	.028	
Sorumluluk	5.809	.017	
İYÖ	5.908	.016	
PİOKBÖ	0.229	.633	

Not: $p < .05$ * Nedensellik= Nedensellik Yüklemeleri; Sorumluluk= Sorumluluk Yükleme. İYO=İlişkide Yüklemeler Ölçeği; PİOKBÖ=Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği; RİOKÖ= Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği; EUÖ=Evlilik Uyum Ölçeği.

Elde edilen bulgular göstermiştir ki partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ve evlilik uyumu cinsiyete açısından farklılık göstermemektedir. Romantik ilişkiye yönelik obsesyon ve kompulsiyonlar [$F(1,311) = 4.28$, $p < .05$], evlilikte yüklemeler [$F(1,311) = 5.91$, $p < .05$], evlilikte nedensellik yüklemeleri [$F(1,311) = 4.487$, $p < .05$], ve evlilikte sorumluluk yüklemeleri [$F(1,311) = 5.81$, $p < .05$], cinsiyet açısından farklılaşmaktadır. Sonuçlara göre kadınlar anlamlı düzeyde erkeklerden daha yüksek skorlara sahiptir. MANOVA'ya ait ortalama ve standart sapma skorları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. *MANOVA'ya ait Ortalama ve Standart Sapma*

	Kadın		Erkek	
	Ort	SS	Ort	SS
RİOKÖ	0.68	0.73	0.52	0.62
EUÖ	2.80	0.66	2.89	0.66
Nedensellik	2.97	0.96	2.71	1.05
Sorumluluk	2.47	1.11	2.17	1.03
İYÖ	2.72	0.98	2.44	1.00
PİOKBÖ	0.66	0.54	0.69	0.56

Not: $p < .05$ * Nedensellik= Nedensellik Yüklemeleri; Sorumluluk= Sorumluluk Yükleme. İYO=İlişkide Yüklemeler Ölçeği; PİOKBÖ=Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği; RİOKÖ= Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği; EUÖ=Evlilik Uyum Ölçeği.

4.4. ANOVA Bulguları

Eğitim durumu, eşin eğitim durumu, çocuk sayısı ve evlilik süresi açısından evlilik uyumunun farklılaşıp farklılaşmadığını ölçmek için tek yönlü ANOVA yapılmıştır. Sonuçlara göre eğitim durumu, eşin eğitim durumu, çocuk sayısı ve evlilik süresi açısından evlilik uyumunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > .05$).

4.5. Evlilik Uyumuna Yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, evlilikte nedensel yüklemeler ve evlilikte sorumluluk yüklemelerinin evlilik uyumunu yordama düzeyini incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları detaylı bir şekilde incelendiğinde model toplam varyansın %60'ını açıklamaktadır ve istatistiksel açıdan anlamlıdır [$F(4,306) = 113.40, p < .001, R^2 = .60, R^2_{adj} = .59$]. Diğer bir değişle romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar ($\beta = -$

.34, $t = -6.19$, $p < .001$), partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ($\beta = -.16$, $t = -3.03$, $p < .01$), evlilikte nedensellik yüklemeleri ($\beta = -.15$, $t = -2.41$, $p < .05$) ve evlilikte sorumluluk yüklemelerinin ($\beta = -.27$, $t = -3.78$, $p < .001$) evlilik uyumunu negatif yönde yordadığı bulunmuştur. Regresyon sonucuna ait bilgiler Tablo 7’da sunulmuştur.

Tablo 7. *Evlilik Uyumuna Yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Skorları*

Değişkenler	Evlilik Uyumuna					
	B	SS	β	T	R^2	F
RİOKÖ	-.33	0.05	-.34	-6.19***		
PİOKBÖ	-.19	0.06	-.16	-3.04**		
Nedensellik	-.10	0.04	-.15	-2.41*	.60	113.39
Sorumluluk	-.15	0.04	-.25	-3.78***		

Not: *** $p < .001$ ** $p < .01$; * $p < .05$ Nedensellik= Nedensellik Yüklemeleri; Sorumluluk= Sorumluluk Yükleme. PİOKBÖ=Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği; RİOKÖ= Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA

Bu bölümde evlilik uyumu, evlilikte nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri, romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyon değişkenlerinin birbirleriyle olan ilişkisi ve demografik değişkenler ile olan ilişkisinin test edildiği bulgular bölümünde elde edilen bilgilerin ilgili alanyazın bağlamında değerlendirilmesi yer almaktadır.

5.1. Cinsiyet Bağlamında Bulguların Değerlendirilmesi

Çalışmada yer alan değişkenlerin cinsiyet bağlamında farklılaşıp farklılaşmadığını gözlemlemek için yapılan tek yönlü MANOVA sonucuna göre romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyon semptomlarının erkeklere göre kadınlarda anlamlı düzeyde daha fazla olduğu görülürken partner odaklı obsesyon ve kompulsiyon semptomlarında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde ilişki içerikli ve partner odaklı obsesyonlar konusundaki ana çalışmalar olan Doron ve arkadaşlarının (2012a; 2012b;2013) çalışmalarında ilişki içerikli ve partner odaklı obsesyonların cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiş ve cinsiyet bağlamında farklılık gözlemlenmemiştir (Abak, 2019; Cebeci, 2019; Trak, 2016; Yıldırım, 2017). İlgili çalışmalardan farklı olarak ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyon semptomları bu çalışma bağlamında kadınlarda daha fazla görülmektedir. İlişki içerikli obsesyonların alanyazında yeni olması bu konudaki bilgilerin oldukça sınırlı olmasına yol açmaktadır. Alanyazında yapılan kısıtlı çalışmalarda cinsiyet açısından farklılaşmazken mevcut çalışmada ilişkiye yönelik obsesyon puanları anlamlı düzeyde kadınlarda yüksek görülmüştür. Bu durumun var olan örneklem grubunda ilişkiye yönelik obsesyon ve kompulsiyonların daha fazla olması sonucunda rastlantısal olarak görüldüğü düşünülmektedir. Partner odaklı obsesyonlar ve cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik olan hipotez 2 doğrulanırken romantik ilişkiye yönelik obsesyonlar ve cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik olan hipotez 1 doğrulanmamıştır.

Evlilikte yüklemeler bağlamında incelendiğinde hem evlilikte yüklemeler genel boyutu hem de nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve kadınların erkeklerden daha fazla evlilikte yükleme yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda elde edilen sonuçlar hem evlilikte yüklemeler konusunda ilk çalışmaları ortaya koyan Fincham ve Bradbury'nin (1992) hem de ülkemizde geçerlik güvenirlik çalışmalarını yapan Tutarel-Kışlak (1995,1997) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte alan yazında kısıtlı düzeyde yüklemeler ile cinsiyet arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı çalışmalar da mevcuttur (Güleç, 2020; Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Evlilikte yüklemeler ve cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik olan hipotez 3,4,5 doğrulanmıştır.

Evlilik uyumu ile ilgili cinsiyete göre yapılan tek yönlü MANOVA sonucunda anlamlı farklılık bulunmamıştır. İlgili alanyazında bu noktada oldukça farklı sonuçlar yer almaktadır. Evlilik uyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığını gösteren sonuçlar olduğu gibi (Çağ ve Yıldırım, 2013; Hamamcı, 2005; Yıldız, 2017) cinsiyete göre farklılaşma olan çalışmalar da bulunmaktadır (Çakmak-Tolan, 2015; Çınar, 2008, Jakson ve ark., 2014). Bu durumun seçilen örneklem grubunun yapısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğitim, cinsiyet ve evlilik doyumu üzerine yürütülen bir çalışmada eğitim durumunun artmasıyla birlikte evlilik doyumu üzerinde cinsiyet değişkeninin etkisinin anlamlı düzeyde azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Çelik ve Tümkeya, 2012). Yürütülen bu çalışmada örneklem grubunun oluşturulmasında eğitim düzeyi lise mezunu ve üstü olarak belirlendiğinden cinsiyet açısından evlilik uyumunun anlamlı düzeyde farklılık göstermemesi alanyazı ile uyumludur. Evlilik uyumu ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi test etmek için oluşturulan hipotez 6 doğrulanmıştır.

5.2 Diğer Demografik Değişkenlere Ait Bulgularının Değerlendirilmesi

Yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonucunda evlilik uyumunun hem bireyin kendi eğitim durumuna hem de eşinin eğitim durumuna göre farklılaşmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Hünler ve Gençöz (2003) de yapmış oldukları çalışmalarında eğitim durumu açısından evlilik doyumunun farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde 302 evli çift ile yürütülen bir çalışmada evlilik doyumu, eğitim durumuna göre

farklılaşmamaktadır (Çınar, 2008). Alanyazında ki çalışmalar incelendiğinde eğitim durumu arttıkça evlilik uyumunun da yükseldiği yönünde çalışmalar da mevcuttur (Hoşgör, 2013; Şener ve Terzioğlu,2002; Yıldız, 2012). Alan yazında yer alan bulgularla çalışma bulguları tutarlılık göstermektedir. Yapılan çalışmada katılımcıların lise ve üstü gruptan seçilmesi ve özellikle üniversite mezunlarının çalışmada yer alması (eş eğitim durumunda da üniversite mezunu çoğunluktadır) dikkate alındığında anlamlı farklılık olmaması alanyazıyla örtüşmektedir. Eğitim durumu ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi test etmek için oluşturulan hipotez 8 ve 9 doğrulanmamıştır.

Alanyazındaki diğer çalışmalarda evlilik sürelerinin kategorilendirilmesi ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2022) boşanma oranları dikkate alınarak evlilik süresi 0-5 yıl, 5-10 yıl ve 10 yıl ve üstü şeklinde üç gruba ayrılmıştır. Yapılan tek yönlü ANOVA sonucuna göre gruplar arasında evlilik uyumunda anlamlı farklılık görülmemektedir. Çağ ve Yıldırım (2013) tarafından yürütülen ve demografik değişkenlerinde incelendiği evlilik uyumu çalışmasında evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında anlamlı sonuçlar elde edilmemiştir. Alanyazında evlilik uyumu ile evlilik süresi arasında ilişkinin bulunduğu çalışmalarda en yüksek evlilik uyumu puanlarının evliliğin ilk 5 yılında görüldüğü ve zamanla azaldığı yönündedir (Hoşgör, 2013; Şener ve Terzioğlu,2002; Yıldız, 2012). Toplumsal yapının değişmesi ile geniş aile modellerinin yerini zamanla çekirdek aileye bırakması ile birlikte bireylerin çekirdek ailelerinin daha da ön planda olmasına yol açmaktadır. Bireyler de aileleri ve evlilikleriyle daha yakından ilgilenmektedir. Bu durum göz önüne alındığında evlilik süresi artsa bile evlilik uyumunda farklılaşma olmamasını açıklayacağı düşünülmektedir. Evlilik süresi ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi test etmek için oluşturulan hipotez 10 doğrulanmamıştır.

Veri toplama sürecinde açık uçlu şekilde sorularak elde edilen çocuk sayısı çocuk sahibi olmayan, tek çocuklu ile 2 ve daha fazla çocuğa sahip olan şeklinde 3 gruba ayrılmıştır. Yapılan tek yönlü ANOVA sonucuna göre çocuk sayısına göre evlilik uyumu farklılık göstermemektedir. Çocuk sahibi olmak ve çocuk sayısı ile ilgili olarak alanyazında da benzer sonuçlar yer almaktadır (Özmen-Süataç, 2010; Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012). Çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında ters yönlü ilişkinin olduğu çalışmalar da mevcuttur (Özaydınlık, 2014). Çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü ilişkinin olduğu çalışmalar da yer almaktadır (Bayraktaroğlu ve Çakıcı,

2013). Çocuk sahibi olmak ve çocuk sayısı ile evlilik süresinin evlilik uyumuyla ilişkisi benzerlik göstermektedir (Özaydınlık, 2014). Benzer şekilde bu çalışmada da evlilik uyumu, evlilik süresi ve çocuk sahibi olma ve çocuk sayısına göre farklılık göstermemektedir. Çocuk sahibi olma ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak için oluşturulan hipotez 11 doğrulanmamıştır.

ANOVA sonuçlarıyla benzer şekilde evlilik süresi ve çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Yaş değişkeni açısından bakıldığında anlamlı olmakla birlikte çok düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde alanyazında yaş ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü ilişkinin olduğu çalışmalar yer almaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013; Çakmak-Tolan, 2015; Özaydınlı, 2014). Alanyazında yaş ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkinin olmadığı çalışmalar da yer almaktadır (Güçlü Ergin, 2008; Hamamcı, 2005; Turanlı, 2010). Quinn ve Odell (1988) tarafından elde edilen sonuçlara göre evliliğin ilk yıllarında yaş ile evlilik uyumu arasında çok düşük bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkinin zamanla azaldığı görülmektedir. Çalışmada çok düşük düzeyde görülen anlamlı ilişki de bu bilgiyle tutarlılık göstermektedir. Yaş ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin doğasını belirlemek için oluşturulan hipotez 7 doğrulanmıştır.

5.3. Obsesyonlara ve Yüklemelere Ait Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmada ilgili değişkenler arasında korelasyon ve regresyon çalışmaları yapılmıştır. Bu bölümde yapılan çalışmaların evlilik uyumu ile ilgili olan kısımlarının alanyazın kapsamında değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca obsesyonların evlilik uyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. OKB bireyin kendi hayatını hem de aile ilişkilerini olumsuz yönde etkilemekte, aile içerisinde olumsuz durumların meydana gelmesine ve aile içi ilişkilerin bozulmasına yol açmaktadır (Beşiroğlu ve ark., 2004). Diğer ruhsal bozukluklarda olduğu gibi OKB'li bireylerde de semptomların artmasıyla birlikte ilişkilerde bozulmalar meydana gelmektedir (Himle, 2007).

Doron ve arkadaşları obsesif kompulsif belirtileri ilişki bağlamına taşımış ve yapmış oldukları çalışmalarda ilişki içerikli semptomların artması ile ilişki doyumunun azalması arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur (Doron ve ark., 2012b). Başka bir çalışmada da cinsel doyumun yordayıcısı olarak ilişki içerikli obsesyonların artması sonucunda ilişkide yaşanan doyumdaki azalmanın rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır (Doron ve ark., 2014). Cebeci (2019) tarafından yapılan çalışmada partnere yönelik obsesyon ve kompulsiyon, romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyon ile bunların alt boyutlarının evlilik doyumu ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlişkiye ve partnere yönelik kuşku ve şüpheler ilişkiyi olumsuz yönde etkilediği ve evlilik uyumunu azalttığı düşünülmektedir. Partner odaklı obsesyonlar ve ilişki içerikli obsesyonlar ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için oluşturulan hipotez 12 ve 13 doğrulanmıştır.

Evlilikte yüklemeler, evlilikte nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Ayrıca yapılan çoklu doğrusal regresyon analizine göre de evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuç ilgili alanyazın ile paralellik göstermektedir. Hipotez 14 ve 15 doğrulanmıştır. Evlilikte yükleme kuramının savunucuları olan Fincham ve Branbury (1993) evlilikte yüklemeler kuramı temel hipotezinde yapılan olumsuz yüklemelerin çiftlerin evlilik doyumunu zamanla azaltacağı öne sürmüşlerdir. Çalışma bulguları bu yönüyle temel hipotezle benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde olumsuz olayları kalıcı ve genel olarak gören bireylerin evliliklerinde almış oldukları doyum ve evliliklerine yönelik uyumlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Curun, 2006).

Olumsuz yaşam olaylarına daha fazla dikkat eden ve bu olaylarla ilgili olarak eşine yükleme yapan bireylerin zamanla ilişkiden aldıkları doyumun azalacağına ve düşük doyumun da evlilikte yapılan yüklemeleri artıracığı sonucuna ulaşılmıştır (Karney ve ark., 1994). Böylece yüklemeler ile evlilik uyumu ve evlilik doyumu arasında negatif yönlü karşılıklı nedensel ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Karşılıklı nedenselliği destekleyecek nitelikte Karney ve arkadaşları tarafından ilerleyen yıllarda yinelenen çalışmalarında evlilik uyumu ve evlilik doyumu yüksek olan bireylerin olumsuz yaşam olaylarını geçici ve çevresel koşullara yüklediği sonucuna ulaşılmıştır (Karney ve ark.,

2000). Benzer şekilde Baucom ve ark. (1989) yapmış oldukları çalışmada evlilik uyumu ile yüklemeler arasında negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Romantik ilişki içerikli obsesyonlar ve partner odaklı obsesyonlar ile evlilikte nedensellik yüklemeleri, evlilikte sorumluluk yüklemeleri ve evlilikte yüklemeler arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Alanyazında bu değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hem obsesyonların hem de yüklemelerin benzer bilişsel süreçlerden geçtiği göz önüne alındığında böylesine güçlü pozitif yönlü ilişkinin varlığı kabul edilebilir düzeydedir. Hipotez 16, 17, 18, 19, 20, 21 doğrulanmıştır.

Romantik ilişki içerikli obsesyonlar, partner odaklı obsesyonlar, evlilikte nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu doğrultuda oluşturulan hipotez 22 doğrulanmıştır. Alanyazında bu değişkenlerin birlikte evlilik uyumuyla olan ilişkisinin incelendiği başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM VI

6. KLİNİK UYGULAMAYA KATKILARI, SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Klinik Uygulamaya Katkıları

Aile ve çift terapileri doğası gereği çiftler arasındaki iletişime daha fazla odaklanmaktadır. Yapılan çalışma göstermektedir ki evlilik uyumunun belirleyicileri arasında olumsuz düşünceler de yer almaktadır. Partnere ve ilişkiye yönelik obsesyonlar ve evlilikte yüklemeler bilişsel süreçlerin göstergeleridir. Partnere ve ilişkiye yönelik obsesyonlar ve evlilikte yapılan yüklemelerin şiddetinin artması evlilik uyumunu düşürmektedir. Aile ve çift terapilerinin temel amacı evlilik uyumunu arttırmaktır. Bu noktadan bakıldığında aile ve çift terapilerinde bilişsel süreçlerin varlığına daha fazla dikkat edilmelidir. Olumsuz düşüncelerin tedavisinde etkin olarak kullanılan Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) Yöntemi evlilik ve çift terapilerinde daha fazla yer edinmelidir. Olumsuz düşüncelerin varlığına daha fazla dikkat edilmesi ve terapide bu noktaların çalışılması terapi sürecine olumlu katkı sağlayacağı ve anlamlı sonuçlar alınmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

6.2. Sonuç

Bu çalışmada romantik ilişki içerikli obsesyon ve kompulsiyonlar, partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlar, evlilikte nedensellik yüklemeleri ve evlilikte sorumluluk yüklemeleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada yer alan hipotezler doğrulanmıştır. Değişkenlerden obsesyonlar ve yüklemeler arasında pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Bununla birlikte obsesyon ve yüklemeler ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Obsesyonlar ve yüklemeler evlilik uyumunu negatif yönde anlamlı olarak yordamaktadır.

Çalışma sonuçları evlilik uyumunda bilişsel süreçlerin ne denli etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bireylerin eşlerine ve ilişkilerine karşı geliştirdikleri olumsuz düşünceler evliliğin yıpranmasına ve evlilikte elde edilen doyumun azalmasına yol açmaktadır. Bu olumsuz düşüncelerin uzun süre devam etmesi belki de evliliğin

boşanmayla sonuçlanmasına sebep olmaktadır. Boşanma oranlarının son yıllarda giderek artması evlilik çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesini gerektiğini bize göstermektedir. Bu noktada özellikle bu gibi çalışmaların artması ve bu çalışmalar ışığında devlet politikalarının geliştirilmesi oldukça önemlidir. Son yıllarda başlatılan boşanma sürecinde olan çiftlerin hakimin takdiri ile aile danışmanlığı hizmeti imkanı sağlanmaktadır. Çift ve aile terapisi imkanlarının daha da arttırılması hatta boşanma sürecinin zorunlu bir parçası haline getirilmesi bile düşünülmelidir. Eşe ve ilişkiye karşı olumsuz düşünceler evliliği yıpratmaktadır. Eşler bazen bu sürecin farkına bile varamamakta bazen de farkında olsa bile nasıl mücadele edeceğini bilememektedirler. Bu çalışma ile bir kez daha görülmüştür ki çift ve aile terapisi imkanları daha da genişletilmelidir.

6.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Bu çalışmada lise ve üstü eğitim seviyesine sahip evliliğinde en az bir yılı doldurmuş bireyler yer almıştır. Çalışma süreci katılımcılar ile gerçekleştirilmiş ve katılımcıların eşleri sürece dahil edilmemiştir. Ayrıca çalışma verileri anlık olarak o anki duygu ve düşünce durumuna göre elde edilmiştir. İlerleyen çalışmalarda çiftlerden ortak veri toplanması ve boylamasına bir çalışma yürütülmesinin daha kapsamlı sonuçların elde edilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM VII

7. KAYNAKÇA

- Abak, E. (2019). *Ruminatif düşünme stili, beden algısı ve sosyal görünüş kaygısının romantik ilişki ve partner odaklı obsesif kompulsif semptomlarla ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Abbey, R. D., Clopton, J. R., and Humphreys, J. D. (2007). "Obsessive-compulsive disorder and romantic functioning." *Journal of Clinical Psychology*, 63(12), 1181-1192.
- Amato, P. R. and Hohmann-Marriot, B. (2007). A comparison of high and low distress marriages that end in divorce. *Journal of Marriage and Family*, 69(3) 621- 638.
- American Psychiatric Association (1952). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (İlk baskı). American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (1968) *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (2. Baskı). American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (3. Baskı). American Psychiatric Association.
- American Psikiyatri Birliği. (2000). *Psikiyatri hastalıklarının tanımlanması ve sınıflandırılması el kitabı* (DSM-IV-TR). (E. Köroğlu, çev.) Hekimler Yayın Birliği.
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5. Baskı). American Psychiatric Press.
- Balcı, E. S. (2021). *The Predictive Role Of Insecure Attachment Styles On Relationship Centered And Partner Focused Obsessive Compulsive Symptoms: The Mediator Role Of Relationship Satisfaction And Intention Of Infidelity* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ODTÜ.
- Baş, E. P. (2019). *Association Of Relationship Obsessive-Compulsive Symptoms With Depression, Anxiety And Stress: Marriage And Child Related Factors As Moderators* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Üniversitesi.
- Basat, Ç. (2004). An exploration of marital satisfaction, locus of control and selfesteem as

- predictors of sexual satisfaction (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). ODTÜ
- Batman-Kavak, C. (2020). *Üniversite Öğrencilerinde Erken Dönem Uyumsuz Şemalar İle Romantik İlişkilerde Obsesif Kompulsif Belirtiler Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). İstanbul Okan Üniversitesi.
- Baucom, D.H., Sayers, S.L., & Duhe, A. (1989). Attribution style and attribution patterns among married couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(4), 596-607.
- Baumeister, R. F. ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529. doi:10.1037/0033-2909.117.3.497
- Bayraktaroğlu, H., & Çakıcı, E. (2013). Evlilik uyumuyla ilişkili faktörler. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53, 297-312.
- Brickman, P. (1987). *Commitment, conflict, and caring*. Englewood Cliffs, Prentice-Hall
- Bernard, J (1972). *The future of marriage*. Bantam Books.
- Beşiroğlu, L., Uğuz, F., Sağlam, M., Yılmaz, E., Ağargün, M.Y. & Aşkın, R. (2007). Obsesif kompulsif bozuklukta yaşam kalitesi ile ilişkili etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 5-13.
- Beşiroğlu, L., Uğuz, F., Yılmaz, E., Ağargün, M. Y., Aşkın, R., ve Aydın, A. (2008). “Obsesif kompulsif bozuklukta psikofarmakolojik tedavinin yaşam kalitesine etkisi.” *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19, 38-45
- Bradbury, T.N., & Fincham, F.D. (1988). Individual difference variables in close relationships: a contextual model in marriage as an integrative framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), 713-721.
- Bradbury, T.N., & Fincham, F.D. (1990). Attributions in marriage: review and critique. *Psychological Bulletin*, 107(1), 3-33.
- Bradbury, T.N., & Fincham, F.D. (1992). Attributions and behavior in marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(4), 613-628.
- Bradbury, T.N., Fincham, F.D., & Beach, S.R.H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 62, 964-980.
- Carr, A. T. (1974). Compulsive neurosis: a review of the literature. *Psychological Bulletin*, 81 (5), 311-318.

- Cebeci, B. (2019). *Evlilik doyumunun eş desteği ve ilişki İçerikli obsesif kompulsif semptomlar ile ilişkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Christian, J.L., OLeary K. L. ve Vivian, D. (1994). Depressive symptomology in marital discordant women and men: The role of individual and relationship variables. *Journal Of Family Psychology*. 8. 32-42.
- Cihan Güngör, H.(2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model Geliştirme* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Clark, D. A. ve Beck, A. T. (2010). Cognitive theory and therapy of anxiety and depression: Convergence with neurobiological findings. *Trends in Cognitive Sciences*, 14, 418-424.doi:10.1016/j.tics.2010.06.007
- Curun, F. (2006). *Yüklemeler, iletişim çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin temel kavramları* (12. Basım). Remzi Kitabevi.
- Çağ P. & Yıldırım İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23.
- Çakmak-Tolon, Ö. (2015). *Evlilik Uyumunun Kişilik Özellikleri, İlişkiye Dair İnançlar Ve Çatışma Çözüm Stilleri Bağlamında Yordanması* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi.
- Çelik, M. & Tümkeya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 223-238
- Çınar, L. (2008). *Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Davey, A., Fincham, F. D., Beach, S.R.H., & Brody, G.H. (2001). Attributions in marriage: examining the entailment model in dyadic context. *Journal of Family Psychology*, 15(4), 721-734.
- Doron, G., ve Derby, D. (2017). Assessment and treatment of relationship-related OCD symptoms (ROCD): A modular approach. In J. S. Abramowitz, D.
- Doron, G., Derby, D. S., Szepeswol, O. ve Talmor, D. (2012a). Tainted love: Exploring

- relationship-centered obsessive compulsive symptoms in two non-clinical cohorts. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1, 16-24. doi:10.1016/j.jocrd.2011.11.002
- Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O. ve Talmor, D. (2012b). Flaws and all: Exploring partner-focused obsessive-compulsive symptoms. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1, 234-243. doi:10.1016/j.jocrd.2012.05.004
- Doron, G., Derby, D. S. ve Szepsenwol, O. (2014). Relationship obsessive-compulsive disorder (ROCD): A conceptual framework. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 3, 169-180. doi:10.1016/j.jocrd.2013.12.005
- Doron, G., Derby, D., Szepsenwol, O., Nahaloni, E. ve Moulding, R. (2016). Relationship obsessive-compulsive disorder: Interference, symptoms, and maladaptive beliefs. *Frontiers in Psychiatry*, 7:58. doi:10.3389/fpsy.2016.00058
- Doron, G. ve Kyrios, M. (2005). Obsessive compulsive disorder: A review of possible Specific internal representations within a broader cognitive theory. *Clinical Psychology Review*, 25, 415–432. doi:10.1016/j.cpr.2005.02.002
- Doron, G., Kyrios, M. ve Moulding, R. (2007). Sensitive domains of self-concept in obsessive-compulsive disorder (OCD): Further evidence for a multidimensional model of OCD. *Journal of Anxiety Disorders*, 21, 433–444. doi:10.1016/j.janxdis.2006.05.008
- Doron, G., Mizrahi, M., Szepsenwol, O. ve Derby, D. (2014). Right or flawed: Relationship obsessions and sexual satisfaction. *The Journal of Sexual Medicine*, 11, 2218-2224. doi:10.1111/jsm.12616
- Doron, G., Moulding, R., Kyrios, M. ve Nedeljkovic, M. (2008). Sensitivity of self-beliefs in obsessive compulsive disorder. *Depression and Anxiety*, 25, 874–884. doi:10.1002/da.20369
- Doron, G., Moulding, R., Kyrios, M., Nedeljkovic, M. ve Mikulincer, M. (2009). Adult attachment insecurities are related to obsessive compulsive phenomena. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28, 1022-1049. doi:10.1521/jscp.2009.28.8.1022
- Doron, G., Moulding, R., Nedeljkovic, M., Kyrios, M., Mikulincer, M. ve Sar-El, D. (2012). Adult attachment insecurities are associated with obsessive compulsive disorder. *Psychology and Psychotherapy: Theory, research and practice*, 85, 163 178. doi:10.1111/j.2044-8341.2011.02028.

- Doron, G., Sar-El, D. ve Mikulincer, M. (2012). Threats to moral self-perceptions trigger obsessive compulsive contamination-related behavioral tendencies. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 43, 884-890. doi:10.1016/j.jbtep.2012.01.002
- Doron, G. ve Szepeswol, O. (2015). Partner-focused obsessions and self-esteem: An experimental investigation. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 49, 173-179. doi:10.1016/j.jbtep.2015.05.007
- Doron, G., Szepeswol, O., Karp, E. ve Gal, N. (2013). Obsessing about intimate relationships: Testing the double relationship-vulnerability hypothesis. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 44, 433-440. doi:10.1016/j.jbtep.2013.05.003
- Doron, G., Szepeswol, O. ve Derby, D. (2016). Partner-value self-contingency and relationship obsessive compulsive symptoms.
- Dökmen, Z. Y., & Tokgöz, Ö. (2002). *Cinsiyet, eğitim, cinsiyet rolü ile evlilik doyumu, eşle algılanan benzerlik arasındaki ilişkiler*. XII. Ulusal Psikoloji Kongresi, 9-13.
- Dönerce-Aksoy, A. (2018). *Obsesif kompulsif bozukluk (OKB) tanısı almış hastalarda yaşam kalitesi, romantik ilişki doyumu ve ilişki niteliğinin arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi.
- Ellis, A. (1962). Rational Psychotherapy. *Journal of General Psychology*, 59, 35-49.
- Fowers, B. J. (1991). His and her marriage: A multivariate study of gender and marital satisfaction. *Sex Roles*, 24, 209-221.
- Fincham, F.D. (1985a). *Attribution: basic issues and applications*. Academic Press.
- Fincham, F.D. (2003). Marital conflict: correlates, structure, and context. *American Psychological Society*, 14, 23-27.
- Fincham, F. D., Ajayi, C., & Beach, S. R. (2011). Spirituality and marital satisfaction in African American couples. *Psychology of Religion and Spirituality*, 3(4), 259.
- Fincham, F.D., & Beach, S.R.H. (1999). Conflict in marriage: implications for working with couples. *Annual Review of Psychology*, 50(47), 47-78.
- Fincham, F.D., & Bradbury, T.N. (1987). Cognitive processes and conflict in close relationships: an attribution efficacy model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(6), 1106-1118.
- Fincham, F.D., & Bradbury, T.N. (1988). The impact of attributions in marriage: empirical

- and conceptual foundations. *British Journal of Clinical Psychology*, 27, 77-90.
- Fincham, F.D., & Bradbury, T.N. (1990). Attributions in marriage: review and critique. *Psychological Bulletin*, 107 (1), 3-33.
- Fincham, F.D., & Bradbury, T.N. (1993). Marital satisfaction, depression, and attributions: a longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64 (3), 442-452.
- Fincham, F.D., Bradbury, T.N., Arias, I., Bryne, C.A., & Karney, B.R. (1997). Marital violence, marital distress, and attributions. *Journal of Family Psychology*, 11(3), 367-372.
- Fincham, F.D., Harold, G.T., & Gano-Phillips, S. (2000). The longitudinal association between attributions and marital satisfaction: direction of effects and role of efficacy expectations. *Journal of Family Psychology*, 14 (2), 267-285.
- Fiske, S., & Taylor, S. (1991). *Social Cognition*. McGraw-Hill.
- Foa, E. B. ve Kozak, M. J. (1991). "Diagnostic criteria for obsessive-compulsive disorder." *Psychiatric Services*, 42(7), 679-684.
- Freedman, J.L., Sears, D.O., & Carlsmith, J.M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. (A. Dönmez, Çev.). mge Kitapevi.
- Glenn, N. D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and The Family*, 53, 261-270.
- Ghomian, S., Shaeiri, M. ve Farahani, H. (2019). Psychometric features of relationship obsessive-compulsive inventory: A scale in the field of relationship obsessive-compulsive disorder. *International Journal of Behavioral Sciences*, 12(4), 154-161.
- Gordon, K.C., Friedman, M.A., Miller, I.W., & Gaertner, L. (2005). Marital attributions as moderators of the marital discord-depression link. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(6), 876-893.
- Gottman, J. M. (1993). The roles of conflict engagement, escalation and avoidance in marital interaction: A longitudinal view of five types of couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61 (1), 6-15.
- Gottman, J. M. (1994). *What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes*. Lawrence Erlbaum.
- Gottman, J. ve Notarius, J. (2002). Marital research in the 20th century and a research agenda for the 21 st century. *Family Process*. 41 (2), 159-197.

- Güçlü Ergin, N. (2008). *Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Güleç, S. (2020). *Romantik İlişkilerde Doyum Modeli: Temel Psikolojik İhtiyaçlar, Bilinçli Farkındalık, İlişki Niteliği, Yükleme Tarzları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Günay, O. (2000). *Evlilik uyumu ile kişisel düşünme modelleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Marmara Üniversitesi.
- Günay, S. (2007). *Evlilik çatışması, nedensellik-sorumluluk yüklemeleri, eslerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyuma ilişkin görüşleri ve evliliğe ilişkin değerlendirmeler arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi
- Güvenç, B. (1984). *İnsan ve Kültür*. Remzi Kitabevi.
- Halford, W. K., Kelly, A. ve Markman, H. J. (1997). The concept of a healthy marriage. In W. K. Halford & H. j. Markman (eds). *Clinical Handbook of Marriage and Couples Interventions* (pp 3-12). John Wiley
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship belief in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior And Personality*, 33(4), 313-328.
- Hawkins, D.N. (2005). Unhappily ever after: effects of long term, low quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84 (1), 445- 465.
- Henry, N. J., Berg, C. A., Smith, T. W. ve Florsheim, P. (2007). Positive and negative characteristics of marital interaction and their association with marital satisfaction in middle-aged and older couples. *Psychology and aging*, 22, 428.
- Himle, J. A., Taylor, R. J., Nguyen, A. W., Williams, M. T., Lincoln, K. D., Taylor, H. O. & Chatters, L. M. (2017). Family and friendship networks and obsessive-compulsive disorder among african americans and black caribbeans. *Behavioral Therapy*, 40(3), 99-105.
- Hoşgör, E.T. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül üniversitesi.
- Hünler, O.S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51).99-108.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka ve Henry, M. (2014). Gender differences in marital

- satisfaction: A Meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76, 105-129.
- Johnson, D. R., White L. K., Edwards J. N. ve Booth A. (1986). Dimension of marital quality: toward methodological and conceptual refinement. *Journal of Family Issues*, 7, 31-49.
- Jones, E. E., & Davis, K. E. (1965). From acts to dispositions. In L. Berkowitz (ed.). *Advances in experimental sociopsychology*. (Vol.2). Academic Press.
- Kahveci, G. A. (2016). *Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi.
- Kara, N. (2013). *Çiftlerde Yükleme Biçimleri, Çatışma Çözme Stilleri Ve Eşin Duygu Dışavurum Tarzları İle Çift Uyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi.
- Kargın, Z. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, ilişkilerdeki bilişsel süreçler, yüklemeler, evlilikte sorunlarla başa çıkma yollarının evlilik uyumu ile ilişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Karney, B. R., Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Sullivan, K. T. (1994). The role of negative affectivity in the association between attributions and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(2), 413.
- Karney, B.R., & Bradbury, T.N. (2000). Attributions in marriage: state or trate? A growth curve analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78 (2),295-309.
- Kelley, H. H. (1967). Attribution theory in social psychology. In D. Levine (Ed.), *Nebraska Symposium on motivation*. University of Nebraska Press.
- Kelley, H. H., & Thibaut, J. W. (1978). *Interpersonal relationships: A theory of interdependence*. Wiley.
- Kodan Çetinkaya, S. (2018). *Evlilik uyumuna ilişkin model araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Köroğlu, E. (2013). *“Kaygılarımız korkularımız nedir? Nasıl baş edilir?”* Hekimler Yayın Birliği.
- Locke, H. J., ve Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21(3), 251-255
- Lopez, F. G. (2009). *Adult attachment security: The relational scaffolding of positive psychology*. S. J. Lopez ve C. R. Snyder (Ed.), Oxford handbook of positive

- psychology (2nd ed.). Oxford University Press.
- Miller, P.J., Caughlin, J.P. & Huston, T.L. (2003). Trait expressiveness and marital satisfaction: The role of idealization process. *Journal of Marriage and Family*, 65(4), 978.
- Nichols, W. (2005). Handbook of Couples Therapy. Michele Harway (Ed.), Life cycle stages, (s. 28-43). John Wiley.
- Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Marmara Üniversitesi.
- Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Pegem Yayınları.
- Özgüven, İ.E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. PDRM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2012). *Cinsellik ve Cinsel Yaşam*. Nobel Yayıncılık.
- Özmen-Süataç, A. (2010). *Evlilik uyumunun kişilerarası tarz ve öfke açısından araştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.
- Özüğurlu, K. (1990). *Evlilik raporu*. Altın Kitaplar.
- Pretzer, J., Epstein, N. ve Fleming, B. (1991). *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 5 (2), 131-148.
- Quinn, W. H. ve Odell, M. (1998). Predictors of Marital Adjustment During the First Two Years. *Marriage & Family Review*, 27(1/2), 113-130,
- Real, E., Montejo, Á., Alonso, P., & Menchón, J. M. (2013). *Sexuality and obsessivecompulsive disorder: the hidden affair*. *Neuropsychiatry*, 3(1), 23-31.
- Remmerswaal, K. C. P., Batelaan, N. M., Smit, J. H., van Oppen, P., and van Balkom, A. J. L. M. (2016). "Quality of life and relationship satisfaction of patients with obsessive compulsive disorder." *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 11, 56-62.
- Riggs, D. S., Hiss, H., & Foa, E. B. (1992). Marital distress and the treatment of obsessive compulsive disorder. *Behavior Therapy*, 23(4), 585-597.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141-166. doi:10.1146/annurev.psych.52.1.141
- Sharp, E.A. , & Ganong, L.H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Family Relations*, 49, 71-76.

- Spanner, G. B. ve Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42, 825-839.
- Sullivan, B.F. ve Schwebel, A.I. (1995). Relationship belief and expectations of satisfaction in marital relationships: Implications for family practitioners [Abstract]. *Family Journal*. 3(4). 298-305.
- Şener, A. ve Terzioğlu, R. S. (2002). *Ailede Eşler Arasında Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(13), 7-20.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. baskı). Pearson
- Taysi, E. (2007). *İkili ilişkilerde bağışlama: ilişki kalitesi ve yüklemelerin rolü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Tetelman, A. (2018). *“The relationship between obsessive-compulsive disorder, partner accommodation, adult attachment styles, and relationship satisfaction.”* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Alliant International University.
- Trak, E. (2016). *Hatırlanan Ebeveyn İlgisi, Yetişkin Bağlanma Biçimleri ve Partnere Bağlı Benlik Değerinin Romantik İlişki ve Partner Odaklı Obsesif Kompulsif Bozukluk Semptomları ile İlişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Trak, E., ve İnöz, M. (2017). Yeni Bir Obsesif-Kompulsif Semptom İçeriği: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği ile Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği’nin Türkçe Formlarının Psikometrik Özellikleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(3), 171-185.
- Turanlı, P. (2010). *Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu ile Benlik Saygısı ve Bağlanma stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). *Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12 (40), 55-64.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). İlişkilerde yükleme ölçeğinin (İYÖ) güvenirlik ve geçerlik

- çalışması. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 7 (3), 193-199.
- Tutarel-Kışlak, Ş., ve Çavuşoğlu, P. Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 61-68.
- Tutarel-Kışlak, S., ve Goztepe, I. (2012). Duygu disavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler [The relationship among expressing emotion, empathy, depression and marriage adjustment]. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 27-46.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022, Şubat). *Evlenme ve Boşanma Oranları*. (<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Boşanma-İstatistikleri-2021-45568>).
- Ülker, G. (2011). *Evlilik çatışmasının sıklık ve yaygınlığının bazı değişkenlere göre Yordanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi.
- Ünal, Ö. (2016). *Çatışma Çözme Stilleri Ve Mizah Tarzlarının Evlilik Uyumu Ve Evlilik Doyumu İle İlişkinin Aktör-Partner Modeli İle İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi.
- Veale, D., ve Roberts, A. (2014). "Obsessive-compulsive disorder." *BMJ*, 348, g2183.
- Veale, D., ve Wilson, R. (2005). "Obsesif Kompulsif Bozukluk." (Çev. N.Yener). Kuraldışı.
- Yenisay, F. (2009). *Ceza mevzuatı*. Pasifik Ofset.
- Yıldırım, B. (2017). *The influences of attachment styles, personality characteristics, social comparasion and reassurance seeking on ROCD symptoms* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). ODTÜ.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 1(4).
- Yıldız, Y. (2012). *İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Yıldız, Ö. (2017). *Üniversite Mezunu Evli Bireylerin Evlilik Doyumları Ve Cinsellik Olgusuna Bakışları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.

BÖLÜM VIII

8. EKLER

EK-1. Demografik Bilgi Formu

Değerli katılımcı;

Bu çalışma Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Bölümü öğrencisi Uğur Ceyhan tarafından Dr. Öğt. Üyesi Emine İNAN'ın danışmanlığında yüksek lisans bitirme tezi olarak insanların eşlerine ve evliliklerine ilişkin duygu, düşünce ve algılayışları; eşlerinin davranışlarını anlamlandırma; evlilikleriyle ilgili bilimsel veri toplamak ve romantik ilişkilerle ilgili değişkenleri incelemek amacıyla yapılmaktadır. Veriler sadece bilimsel çalışma için kullanılacaktır. **LÜTFEN ARAŞTIRMANIN NESNELİĞİ AÇISINDAN MÜMKÜN OLDUĞUNCA SAMİMİ SEKİLDE CEVAPLAYINIZ.** Cevaplar grup halinde değerlendirileceği için ad-soyad gibi kimlik bilgilerinin yazılmasına gerek yoktur. Araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. İstedığınız an çalışmayı sonlandırabilirsiniz. Ankete katılım göstererek çalışmaya katıldığınızı onaylamış olmaktadır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim. Soru ve önerileriniz için ugurceyhann@yandex.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz : ☐ Kadın ☐ Erkek

Yaşınız : _____

Eşinizin Yaşı: _____

Evlilik tarihiniz: _____ (Yıl olarak. Ör: 2001)

Çocuk Sayısı: _____

Eğitim Durumunuz:

☐ Okur Yazar ☐ İlkokul mezunu ☐ Lise mezunu

☐ Üniversite mezunu ☐ Yüksek lisans/ Doktora

Eşinizin Eğitim Durumu:

☐ Okur Yazar

☐ İlkokul mezunu

☐ Lise mezunu

☐ Üniversite mezunu

☐ Yüksek lisans/ Doktora

Mesleğiniz: _____

Eşinizin Mesleği: _____

Aylık Net Geliriniz : _____

Kendi Gelir Durumunuzu Yeterli Görüyor Musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

Eşinizin Aylık Net Geliriniz : _____

Eşinizin Gelir Durumunu Yeterli Görüyor Musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

EK-2. Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği

YÖNERGE: Aşağıda insanların romantik ilişkilerinde yaşayabilecekleri deneyimlere ilişkin 28 cümle yer almaktadır. Bu cümlelerin her birinin karşısında ‘Bana hiç uygun değil’, ‘Bana biraz uygun’, ‘Bana orta düzeyde uygun’, ‘Bana oldukça uygun’ ve ‘Bana çok uygun’ seçenekleri yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadelerin yakın ilişkilerinizde deneyimlediğiniz düşünce ve davranışları ne ölçüde yansıtıyor belirtiniz. Uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. ‘Partner’ ifadesiyle eşiniz kastedilmektedir.

		Bana hiç uygun değil	Bana biraz uygun	Bana orta düzeyde uygun	Bana oldukça uygun	Bana çok uygun
2	Partnerimin sosyal becerilerini tekrar tekrar gözden geçiririm.					
5	Partnerimin sosyal becerileri ile ilgili düşünceler beni rahatsız eder.					
15	Her gün, partnerimin “iyi ve ahlaklı” bir insan olmadığı düşüncesinden rahatsız olurum.					
16	Partnerimin zeka seviyesinden memnunum.					
27	Partnerimi düşündüğümde, modern dünyada başarılı olabilecek türden biri olup olmadığını merak ederim.					
28	Sürekli, partnerimin iş hayatındaki başarısına dair kanıt ararım.					

EK-3. Evlilik Uyum Ölçeği

1. Ölçeğin birinci maddesinde, evliliğinizdeki mutluluk düzeyini tüm yönleri ile en iyi tanımladığını inandığınız noktayı daire içine alınız. Ortadaki **“mutlu”** sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek derecelendirilmiş bulunmaktadır.

* * * * *

Çok Mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

YÖNERGE: Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

		Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2	Aile bütçesini idare etme						
5	Arkadaşlar						
6	Cinsel ilişkiler						
9	Eşin akrabalarıyla anlaşma						

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

13.Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

Sık sık () Arada sırada () Çok seyrek () Hiçbir zaman ()

15.Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

Hemen hemen hiçbir zaman () Nadiren () Çoğu konularda () Her konuda ()

EK-4. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyon Ölçeği

YÖNERGE: Aşağıda insanların romantik ilişkilerinde yaşayabilecekleri deneyimlere ilişkin 14 cümle yer almaktadır. Bu cümlelerin her birinin karşısında ‘Bana hiç uygun değil’, ‘Bana biraz uygun’, ‘Bana orta düzeyde uygun’, ‘Bana oldukça uygun’ ve ‘Bana çok uygun’ seçenekleri yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadelerin yakın ilişkilerinizde deneyimlediğiniz düşünce ve davranışları ne ölçüde yansıtıyor belirtiniz. Uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. ‘Partner’ ifadesiyle eşiniz kastedilmektedir.

		Bana hiç uygun değil	Bana biraz	Bana orta düzeyde uygun	Bana oldukça	Bana çok uygun.
1	Partnerimi gerçekten sevmediğim fikrini aklımdan çıkaramam.					
12	Sık sık ilişkimin “doğru” olduğuna dair onay ararım.					

EK-5. İlişki Yükleme Ölçeği

YÖNERGE: Aşağıda bir eşin yapması muhtemel bazı davranışlar yer almaktadır. Lütfen, önce eşinizin belirtilen her bir davranışı yapıyor olduğunu farz ediniz ve sonra bu davranış tanımlamasını izleyen ifadeleri okuyunuz. Her bir ifadenin ne kadar doğru veya yanlış olduğunu gösteren size göre en uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

EŞİNİZ SÖYLEDİĞİNİZ BİR ŞEYİ ELEŞTİRİYOR:

		Tamamen yanlış	Yanlış	Kısmen yanlış	Kısmen doğru	Doğru	Tamamen doğru
1	Eşimin bu davranışı kendi ile ilgili bir nedene bağlıydı. (Örn: kendi kişilik yapısı, içinde bulunduğu ruh hali)						
6	Eşimin beni eleştirdiği için suçlanmayı hak etmiştir.						

EŞİNİZ SİZİNLE DAHA AZ ZAMAN GEÇİRMeye BAŞLIYOR

		Tamamen yanlış	Yanlış	Kısmen yanlış	Kısmen doğru	Doğru	Tamamen doğru
2	Eşim benimle daha az zaman geçirdiği için suçlanmayı hak etmiştir.						
5	Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır						

EŞİNİZ SÖYLEDİĞİNİZ ŞEYE DİKKAT ETMİYOR:

		Tamamen yanlış	Yanlış	Kısmen yanlış	Kısmen doğru	Doğru	Tamamen doğru
1	Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır.						
2	Eşimin söylediğim şeye dikkat etmeme nedeni evliliğimizin diğer yönleri için de geçerlidir.						

EŞİNİZ SOĞUK VE UZAK DAVRANIYOR:

		Tamamen yanlış	Yanlış	Kısmen yanlış	Kısmen doğru	Doğru	Tamamen doğru
1	Eşim bana istemeden değil kasıtlı olarak soğuk davrandı.						
3	Eşim bana soğuk ve uzak davrandığı için suçlanmayı hak etmiştir.						
4	Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır.						
6	Eşimin soğuk ve uzak davranma nedeni muhtemelen değişmez.						

